

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала
Макарова
Інженерно-економічний факультет

Кафедра Економіки, обліку та підприємництва

«Допущений до захисту»

Завідувач кафедри

« ____ » _____

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти магістр
на тему: Обліково-аналітичне забезпечення операцій з основними
засобами

Виконав: студент 62-Емаг групи

_____ Таран О. С.

Керівник роботи:

к.е.н., доцент

_____ Гавриленко Н. В.

Первомайськ, 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Первомайська філія Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
Інженерно-економічний факультет

Кафедра економіки та організації виробництва

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма «Обліково-аналітичне забезпечення економічної діяльності підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Гарант освітньої програми

(підпис)

«___» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Студенту _____ Тарану Олександр Сергійовичу _____
прізвище, ім'я по батькові)

1. Тема роботи Обліково-аналітичне забезпечення операцій з основними засобами

Керівник роботи к.е.н., доцент Гавриленко Наталія Вікторівна

Затверджена розпорядженням директора №___ від «___» _____ 2021 р.

2. Термін подання роботи: 13 грудня 2021 року

3. Вихідні дані по роботі: підручники, монографії, автореферати, періодичні видання, матеріали конференцій, бухгалтерська та фінансова звітність ПП «Промінь», первинна документація, Наказ про облікову політику, реєстри фінансового обліку

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів) 1. Теоретичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами; 2. Виробничо-економічна характеристика ПП «Промінь»; 3. Шляхи вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами

5. Перелік презентаційних матеріалів: _____

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	Гавриленко Н. В.		
2	Гавриленко Н. В.		
3	Гавриленко Н. В.		

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1	Визначення наукового керівника роботи		
2	Вибір теми роботи та її узгодження її з науковим керівником		
3	Складання попереднього плану роботи, узгодження його з науковим керівником		
4	Збір статистичної інформації		
5	Вивчення друкованих та електронних джерел, економічних реалій, методичних та наукових видань з теми роботи		
6	Систематизація інформації та складання розгорнутого плану роботи, затвердження його науковим керівником		
7	Розробка теоретичного розділу		
8	Розробка аналітичного розділу		
9	Розробка проектного розділу		
10	Розробка четвертого розділу		
11	Розробка вступу, висновків, списку використаної літератури та додатків		
12	Редагування рукопису роботи магістра та ознайомлення з ним наукового керівника		
13	Розробка проекту демонстраційного матеріалу та доповіді		
14	Усунення зауважень наукового керівника та завершення роботи		
15	Подання рукопису кваліфікаційної роботи, презентаційного матеріалу на попередній захист		
16	Подання роботи рецензенту та отримання рецензії		
17	Захист роботи перед атестаційною комісією		

Студент

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Анотація

Кваліфікаційну магістерську роботу присвячено проблемі удосконалення обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами підприємства. В роботі розкрито сутність обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами, її структуру, розкриті питання формування інформаційної бази підприємства щодо операцій з основними засобами; розкриті проблеми орієнтації складових облікової політики на підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами.

Проведено аналіз фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства, вивчено динаміку показників прибутковості, платоспроможності, оцінено фінансові результати діяльності підприємства за три останніх роки.

За результатами здійсненого у кваліфікаційній магістерській роботі дослідження запропоновано заходи покращення обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами, серед яких: наказ про облікову політику, наповнення методичного розділу облікової політики відносно основних засобів; рекомендації щодо розмежування ремонтів автотранспортних засобів за видами, форму дефектного акту.

Запропоновані конкретні заходи покращення обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами сприятимуть зростанню ефективності облікової роботи підприємства.

Ключові слова: основні засоби, облікова політика, інформація, облік, економічний аналіз, обліково-аналітичне забезпечення, контроль

Annotation

The qualifying master's thesis is devoted to the problem of improving the accounting and analytical support of operations with fixed assets of the enterprise. The essence of accounting and analytical support of operations with fixed assets, its structure, the issues of formation of the information base of the enterprise on operations with fixed assets are revealed; The problems of orientation of the components of the accounting policy on increasing the efficiency of the accounting and analytical support of the operation with fixed assets are revealed.

The analysis of financial and economic activity of the researched enterprise is carried out, the dynamics of indicators of profitability, solvency is studied, the financial results of activity of the enterprise for three last years are estimated. According to the results of the research carried out in the qualification master's work, measures to improve the accounting and analytical support of operations with fixed assets are proposed, among which: the order on accounting policy, filling the methodological section of the main accounting policy; recommendations on the delimitation of vehicle repairs by type, the form of the defective act.

The proposed specific measures to improve the accounting and analytical support of operations with fixed assets will help increase the efficiency of the accounting work of the enterprise.

Key words: fixed assets, accounting policy, information, accounting, economic analysis, accounting and analytical support, control

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ.....	10
1.1 Основні засоби як економічна категорія.....	10
1.2 Сутність обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами в управлінні підприємницькою діяльністю.....	22
1.3 Аналіз ефективності використання основних засобів.....	26
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПП «ПРОМІНЬ».....	36
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПП «Промінь».....	36
2.2 Аналіз фінансового стану ПП «Промінь».....	42
РОЗДІЛ 3 ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НА ПП «ПРОМІНЬ».....	54
3.1 Організація бухгалтерського обліку операцій з основними засобами на ПП «Промінь» та шляхи її вдосконалення.....	54
3.2 Аналіз ефективності використання основних засобів на ПП «Промінь» та покращення фінансового забезпечення їх відтворення.....	64
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Одним з визначальних факторів економічного процвітання завжди є стан довгострокових матеріальних активів, які в бухгалтерському обліку, зазвичай, відображаються як основні засоби. Такі ресурси становлять матеріальну основу процесу виробництва та забезпечують його за допомогою з'єднання людської живої праці, матеріальних та сировинних ресурсів з метою створення нової вартості. Отже, основні засоби є майже єдиним матеріальним базисом будь-якого технологічного, виробничого процесу, незважаючи на вид виготовленої продукції.

Варто відзначити, що в умовах сьогодення зростає роль і місце бухгалтерського обліку, як основного джерела інформації для якісної та достовірної оцінки явищ, які відбуваються на усіх управлінських рівнях, починаючи з держави і закінчуючи господарюючим суб'єктом. Однак, нині бухгалтерських облік поступово починає позбуватися архаїчних рис і ролі виключно інформаційного забезпечення діяльності господарюючого суб'єкта; жорстка регламентація положень і правил бухгалтерського обліку поступово стала уступати місце методології варіантного їх використання.

Господарюючим суб'єктам надається право самостійного вибору більш сприятливих та прийнятних форм обліку в швидко мінливих умовах економічного середовища. В зв'язку з цим, бухгалтерський облік стає інструментом реалізації корпоративної фінансово-виробничої політики, яка залежить, в першу чергу, від стану вітчизняної економіки, а для такої реалізації необхідна наявність ефективних та гнучких методів вірогідного та адекватного відображення в бухгалтерському обліку змін, які відбуваються у виробничому процесі. В зв'язку з цим, дослідження питань бухгалтерського обліку, пов'язаних з основними засобами є недоцільним у

відриві від сучасних економічних умов, які, передусім, характеризуються динамічними процесами.

Актуальність зазначеної проблематики, недостатня розробленість питань обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами в сучасних умовах функціонування господарюючих суб'єктів, неоднозначність та дискусійність цілого ряду питань стали передумовою вибору теми кваліфікаційної магістерської роботи та зумовили її структуру.

Ступінь розробленості проблеми. Проблеми обліку і контролю необоротних активів є предметом особливої уваги економічної науки. Великий внесок у розроблення теоретичних основ і методологічних підходів до розв'язання проблеми обліку й контролю основних засобів та їх використання внесли М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Н.Г. Виговська, В.Г. Гетьман, М.Я. Дем'яненко, В.П. Завгородній, З.В. Задорожний, Г.Г. Кірейцев, Я.Д. Крупка, А.М. Кузьмінський, В.Г. Лінник, Ю.Я. Литвин, Н.М. Малюга, М.Ф. Огійчук, Г.М. Підлісецький, М.С. Пушкар, В.С. Рудницький, П.Т. Саблук, В.В. Сопко, Л.К. Сук, Н.М. Ткаченко, І.Д. Фаріон, Б. Ф.Усач, С.О. Шохін та інші вітчизняні і зарубіжні провідні вчені і економісти.

Віддаючи належне розробкам цим вченим, слід відзначити, що у переважній більшості їх дослідження спрямовані на розроблення загально-методичного забезпечення, бухгалтерського обліку та контролю, і не враховують специфічних умов функціонування основних засобів та ролі обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами. Все вищесказане, а також велика практична значимість обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами в управлінні господарською діяльністю обумовили актуальність теми кваліфікаційної магістерської роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної магістерської роботи є дослідження теоретичних і практичних питань формування обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами, та

розробка практичних рекомендацій щодо їх поліпшення на конкретному підприємстві.

Для досягнення поставленої мети в роботі передбачене вирішення таких завдань:

- охарактеризувати основні засоби, як економічну і облікову категорію;
- дослідити основні засоби, як предмет обліково-аналітичного забезпечення;
- розкрити особливості формування обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами;
- надати економічну характеристику ПП «Промінь»;
- проаналізувати фінансовий стан ПП «Промінь»
- дослідити організацію обліку операцій з основними засобами на ПП «Промінь»;
- надати рекомендації щодо удосконалення формування обліково аналітичного забезпечення операцій з основними засобами на ПП «Промінь»

Предметом дослідження роботи стали теоретичні аспекти, методичні та практичні питання, пов'язані з формуванням обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами.

Об'єктом дослідження обрано обліково-аналітичне забезпечення операцій з основними засобами ПП «Промінь».

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження послужив діалектичний підхід до явищ і процесів господарського життя. У процесі дослідження застосовувалися процесний і системний підходи по досліджуваним проблемам, загальнонаукові методи: спостереження, порівняння, аналіз і синтез, індукція і дедукція, історико-логічний, економіко-статистичний, монографічний, а також прийоми апробування.

Теоретичну базу кваліфікаційної роботи склали наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем обліково-аналітичного

забезпечення операцій з основними засобами; законодавчі та нормативні акти з регулювання бухгалтерського обліку в Україні; стандарти обліку і звітності; матеріали науково-практичних конференцій.

Інформаційною базою роботи послужили методичні та інструктивні матеріали Міністерства фінансів України з питань організації бухгалтерського обліку, аналітичні матеріали в періодичній пресі, монографічній та іншій науковій літературі, експертні розробки вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, а також результати, отримані нами у процесі спостережень і впроваджувальної діяльності.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати магістерського дослідження доповідались і обговорювались на конференціях: Міжвузівській студентській Науково-практичній конференції «Молодь, освіта, наука, 2021», (27 травня 2021); Міжнародна науково-практичній конференції, присвяченій 100-річчю Луганського національного аграрного університету (15-16 листопада 2021 року. Слов'янск, 2021 р.).

Результати дослідження можуть бути використані в процесі удосконалення обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами ПП «Промінь».

Структура і обсяг кваліфікаційної магістерської роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури. Загальний обсяг магістерської роботи становить сторінок, до складу яких входить рисунки та таблиць. Список використаних джерел містить найменувань.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ

1.1 Основні засоби як економічна категорія

Для того, щоб висвітлити фундаментальні основи обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами, необхідно розглянути та сформулювати конкретний понятійний апарат через опрацювання питань із обліку основних засобів. В зв'язку з чим, для правильного визначення трактування «основні засоби» та розкриття їх сутності, доцільно насамперед дослідити поняття та економічну природу активів.

Слід зазначити, що первісним у висвітленні обліку основних засобів у бухгалтерському обліку є трактування їх поняття та економічного змісту, а це є основою правильного ведення бухгалтерського обліку основних засобів і одна з основних передумов ефективного управління ними та, відповідно, отримання фінансових результатів від ефективного їх використання.

Наявні розходження в визначенні основних термінів основних засобів, які можна зустріти у різних науковців, вимагає здійснення систематизації існуючих різних підходів до формування понятійного апарату. Для того, щоб дослідити ці справжньо значущі для бухгалтерського обліку поняття, доведеться критично проаналізувати основні терміни і поняття, які використовують вітчизняні та зарубіжні науковці.

Так, до 1991 р., у вітчизняних джерелах поняття «основні засоби» підміняли поняттям «засоби праці», тобто як бачимо – ці категорії ототожнювали. Окрім цього, і щодо визначення самої категорії «засоби праці» однозначної думки не було. Зазвичай під цим поняттям розуміли річ, або комплекс речей, які працівник розміщує між собою і предметом праці

таким чином, щоб вона була провідником його дій на цей предмет, за допомогою яких виробляють матеріальні та духовні цінності, а саме: машини, обладнання, верстати, інструменти.

Проте, наявні і такі думки, які вважають, що це засоби праці, котрі протягом тривалого часу багаторазово використовуються у виробничому, комерційному, тобто операційному процесі, поступово зношуються, зберігаючи при цьому натуральну форму, або що вони не мають тієї взаємозамінності, яка характерна для потенційної робочої сили та запасів діяльності. Тому ефективність їх є різною за галузями, підприємствами, окремими видами. Ця різниця для кожного конкретного засобу праці залежить від його технічного, фізичного та морального зносу [1, с. 141].

Ознайомившись з такими поняттями, як: «засоби праці», «основні засоби», «активи», «необоротні активи», «необоротні матеріальні активи», «капітальні інвестиції», можна стверджувати, що в вітчизняній науковій літературі науковці їх трактують по-різному. Так, й поняття «активи» зазвичай ототожнюють з «необоротними активами» та «засобами і предметами праці», а «необоротні матеріальні активи» - з «основними засобами». Як бачимо, досліджуючи економічну сутність необоротних матеріальних активів, слід відмітити, що в сучасній літературі цей термін також визначають неоднозначно – або дуже широко, або дуже вузько, акцентуючи основну увагу лише на його окремих суттєвих характеристиках, залежно від тієї мети, на яку було спрямоване дослідження.

Звертаючись до словника іноземних слів за загальною редакцією Лехіна І. В. та інших авторів, вбачаємо там розширене трактування терміну «необоротні матеріальні активи», а саме:

а)...«частина засобів виробництва, що беруть участь у створенні продукту протягом кількох виробничих циклів. При цьому, за один виробничий цикл вони втрачають лише частину своєї вартості, зберігаючи свою натурально-речову форму;

б)різноманітні верстати, механізми, інструменти, двигуни, тобто це ті засоби, за допомогою яких люди виготовляють продукцію, виконують роботи, надають послуги;

в)частина виробничих фондів у вигляді сукупності засобів праці, які мають вартість і беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох виробничих періодів, не змінюючи при цьому свою форму і властивості, а їх вартість передається на вартість продукції поступово, в міру зношення, шляхом амортизаційних відрахувань[2, с. 45].

Вітчизняні вчені, зокрема, Крупка Я. Д. зазначив, що при трактуванні поняття «необоротні матеріальні активи» вбачається взаємозв'язок двох сторін одного процесу: інвестиції ресурсів, тобто їх витрачання на формування сучасних необоротних матеріальних активів і отримання результату у вигляді «діяльного активу» для тривалого і ефективного використання у виробничому процесі[3, с. 113]. Так, поняття «діяльного активу» є доволі важливим для організації обліку, руху, використання основних засобів у галузі.

Проте, найпростішим визначенням НМА, яким наповнена наукова сучасна література, є їх характеристика, як «основних засобів». Вживання терміну «НМА» з аналогічним змістом можна зустріти як у вітчизняних, так і в зарубіжних наукових джерелах. Не можна не погодитися з тим, що необоротні матеріальні активи – це основний вид капітальних вкладень. Сама економічна природа необоротних матеріальних активів, сформованих на господарюючому суб'єкті, представляє собою матеріальні активи, які підприємство формує з ціллю їх тривалого використання у процесі виробництва чи постачання товарів, наданих послуг, здавання в оренду іншим особам або з метою здійснення адміністративних чи соціально-культурних операцій.

Важко погодитися з науковою думкою, яка вважає, що еквівалентом основного капіталу є майно підприємства, яке становить «потенціал підприємства або конкретну форму використання основного капіталу». На

нашу думку, як майно, так і основний капітал - це лише різні системи одного явища, в зв'язку з тим, що про майно говорять, як про капітал. Так, майно підприємства, зокрема: основні засоби, незавершене виробництво, відображається в активі балансу і уособлює виробничо-господарську сферу підприємства. Як зазначив Ж. Рішар: «...якщо капітал охоплює тільки засоби, вкладені в підприємство, значить, він охоплює необоротні види активів, яка б не була форма юридичного контролю над ними» [4, с. 60].

Відомо, що в балансі майно, до якого включаються НМА, незавершене будівництво, довгострокові фінансові інвестиції, але частково, довгострокова дебіторська заборгованість, але частково, дорівнюють сумі власного та запозиченого капіталу підприємства. Дане майно господарюючого суб'єкта можна відобразити у вигляді так званої уречевленої сфери «основні засоби», тобто негрошове майно та «сфери платежів». При цьому, перша група належить до виробничо-господарського обороту підприємства, а остання – до фінансово-економічного. Це зумовлене тим, що платіжні засоби, тобто гроші, представлені в активі балансу і випадають із виробничо-господарської сфери, але одночасно вони слугують з'єднувальним елементом між двома іншими сферами підприємства. Так, гроші використовуються для закупівлі, створення, відновлення факторів виробництва, насамперед, НМА, і вони продовжують залишатися у речовій формі до тих пір, доки через надходження виручки від продажу продукції знову перетворюються у грошову форму.

З цією думкою погоджується Д. Стоун, який відмітив, що НМА в широкому розумінні – це капіталізовані витрати фірми, тобто такий актив, за винятком швидко ліквідних засобів, а НМА у вузькому розумінні – це капіталізовані витрати, пов'язані з придбанням або створенням НМА [5, с. 932].

Слід згадати думку Журавля Г. П., Крупки Я. Д. і Гуцайлюка Л. О., які переконані, що необоротні активи господарюючого суб'єкта – це сукупність матеріально-речових цінностей, які діють у натуральній формі протягом

тривалого періоду як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері[6, с. 205].

Якщо звернутися до економічної енциклопедії, то там основні засоби протрактовані так:... «економічна форма засобів праці, що функціонують у виробничому процесі протягом багатьох циклів, частково, в міру зношування, переносять свою вартість на новостворений продукт, відтворюючись через кілька виробничих циклів, але не розкривають своєї соціально-економічної сутності. Основні засоби є лише засобами праці, залученими у виробничий процес, які виконують певні функції [7, с. 792].

Отже, як бачимо, наявне вузьке трактування НМА охоплює сам об'єкт і строки «заморожування» капіталу, які можна застосовувати в якості критерію класифікації НМА (рисунок 1.1.)

Альтернативні поняття основного капіталу	Необоротні матеріальні активи в вузькому значенні				
	Необоротні матеріальні активи в вузькому балансовому значенні				
	Необоротні матеріальні активи в широкому балансовому значенні				
	Необоротні матеріальні активи в широкому балансовому значенні, включаючи довгострокові орендовані активи				
Необоротні матеріальні активи	Витрати в НМА, що заморожують капітал			Витрати на застаріле, списане, відамортизоване обладнання	Витрати на готову продукцію
	матеріальне необоротне майно	незавершені капітальні вкладення	Довгострокові дебіторська заборгованість		
Термін заморожування	Довгострокові		Короткострокові	Довгострокові	Короткострокові

Рис. 1.1 Класифікація НМА

Такий різнобій у тлумаченнях може призвести до неправильного трактування даних понять на практиці. Якщо звернутися до офіційних документів і економічної літератури, то звертає увагу той факт, що за часту поняття «основні засоби» і «основні фонди» ототожнюють. Простежимо це на наявних прикладах загальних дефініцій основних фондів та основних засобів та зробимо спробу сформулювати власну думку з цього приводу. Так, аналізуючи існуючі дефініції, витікає висновок, що думки науковців щодо терміну «основні засоби» розділилися. Одна група вчених вважає, що поняття «основні фонди» та «основні засоби» є тотожними [8; 9;10]. Друга група науковців ці поняття чітко розмежовує[11; 12; 13], а третя переконана, що основні засоби – це сукупність засобів праці, які функціонують як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері [14; 15]. Та лише окремі економісти, з думкою яких ми повністю погоджуємося, вказують на необхідність відокремлення економічного змісту в поняттях «основні фонди» та «основні засоби». Ми вважаємо, що основні фонди за своїм змістовним складом, загальноприйнятим призначенням і економічним розумінням не належать до жодних фінансових категорій, тому їх не можна ототожнювати з поняттям «основні засоби». Це означає, що основні фонди – це економічна категорія, а основні засоби – фінансова.

У законодавчому забезпеченні також існує декілька точок зору з приводу трактування терміну «основні засоби», які відображені на рисунку 1.2. Порівнюючи представлені в П(с)БО 7 і МсБО 16 дефініції, впливає висновок про їх схожість, яка обумовлена тим, що коли розроблялися вітчизняні бухгалтерські стандарти, міжнародні стандарти були покладені за основу. Як видно з рисунку 1.2, у визначеннях, які надані в П(с)БО 7 і МсБО 16, відсутні будь-які вартісні обмеження під час віднесення конкретного активу до основних засобів. Головним є те, щоб цей актив використовувався в господарській діяльності господарюючого суб'єкта протягом періоду більше одного року та його експлуатація забезпечувала б отримання економічної вигоди в майбутньому. Характерне, що у

Податковому кодексі від поняття «основні фонди» відмовилися на користь «основних засобів», а це свідчить про наближеність кодексу до положень бухгалтерського обліку. Хоча таке наближення не є повним, оскільки грошова межа віднесення активу до складу основних засобів залишилася, незважаючи на її незначне збільшення від 2500 до 6000 грн.

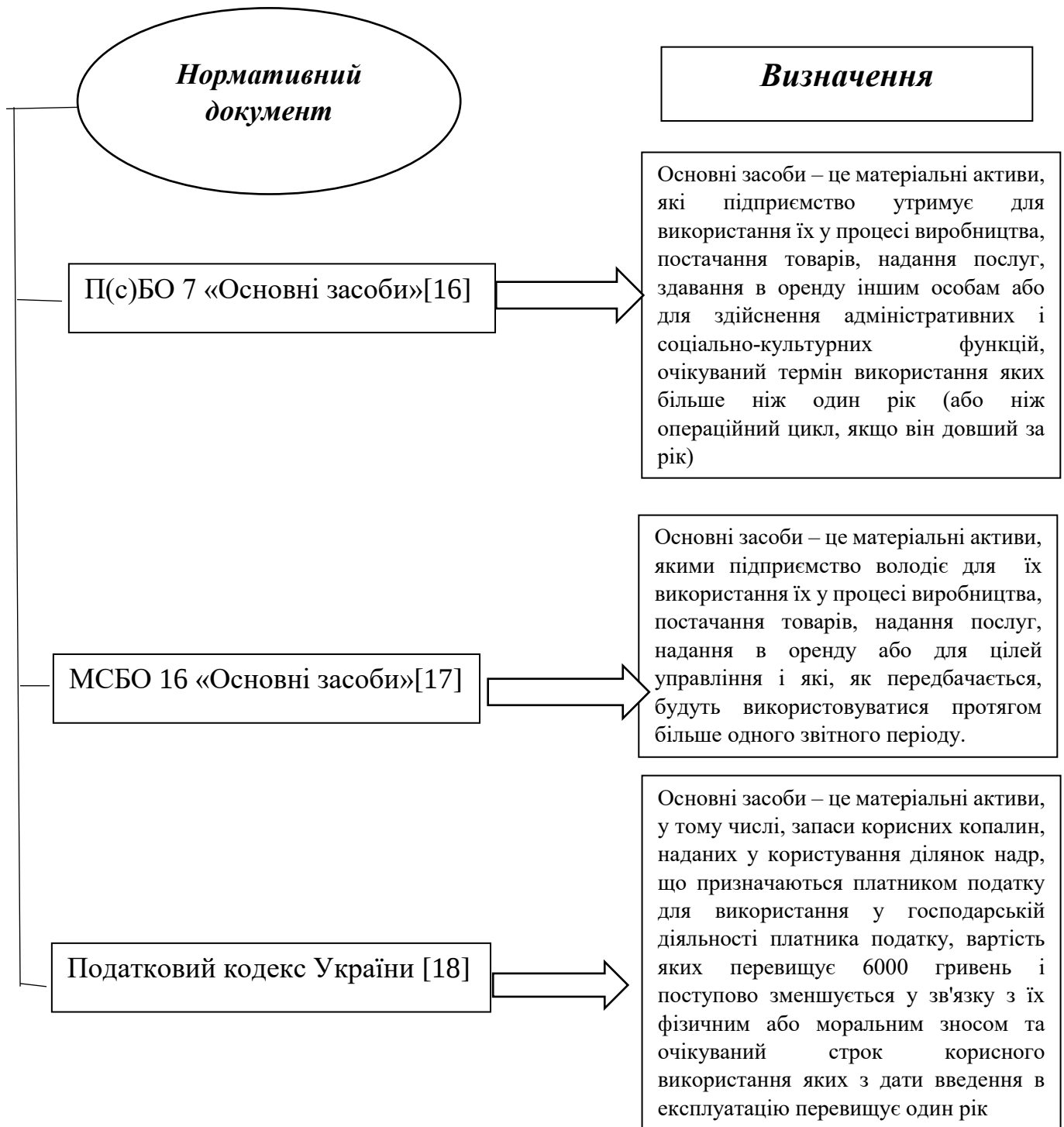

Рис. 1.2 Сутність терміну «основні засоби» за нормативними джерелами

У всіх країнах світу передбачені власні вартісні критерії віднесення активів до складу основних засобів. Зокрема, в республіці Білорусь виділяють вартість активу, яка повинна бути більшою ніж 30 встановлених законом мінімальних заробітних плат; у Китаї – більше ніж 2 тисячі юанів; в Росії – більше стократного розміру встановленої законом мінімальної заробітної плати; в Чехії – більше ніж 10 тисяч крон. Отже, як бачимо, важливим елементом для встановлення відмінностей в обліковому відображенні основних засобів є критерії їх визнання.

При дослідженні нормативних документів, які регулюють визнання активів основними засобами таких країн, як Україна, Латвія, Білорусь, Молдова, Росія, США, Великобританія, було виявлено, що спільним є використання шести основних критеріїв визнання активів основними засобами, а саме:

- наявність матеріально-речової форми;
- термін використання;
- вартісна межа;
- сфера використання;
- мета створення або придбання;
- здатність активу приносити економічні вигоди.

Проте, слід звернути увагу на те, що у різних країнах використовуються

не всі вищезазначені критерії. Наприклад, у США для визнання активу основним засобом необхідно лише, щоб він приносив економічні вигоди. В Росії та Молдові актив повинен відповідати усім із наведених критеріїв. У МСБО 16 «Основні засоби» наявно три критерії, відповідно до яких активи можуть визнаватися основними засобами:

- вони повинні мати уречевлену, матеріальну форму;
- термін їх експлуатації повинен перевищувати один операційний цикл;

- сфера застосування – здійснення основної діяльності підприємства [17].

Аналіз існуючих наукових доробок показав, що у вітчизняних джерелах відсутня одностайність під час визначення поняття «основні засоби», що підтверджують дані, наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення терміну «основні засоби» (ОЗ) в наукових джерелах

Автор, джерело	Визначення
Перший підхід – основні засоби, як матеріальні активи	
Бутинець Ф.Ф. [19, с.125] Кузнецов В, Михайленко О. [20, с.347].	ОЗ – це матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (чи операційного циклу, якщо він більше за рік)
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л [21, с.495]	ОЗ – це сукупність матеріальних активів, які тривалий час у незмінній натурально-речовій формі використовуються у виробничому процесі
Довгалюк Н. В. [22, с.20]	ОЗ – це матеріальні активи підприємства будь-якої форми власності, що неодноразово задіюються у виробничих циклах, зберігають свою натуральну форму, переносячи свою вартість на вироблену продукцію частинами, строк використання яких перевищує один рік(або операційний цикл), призначені для експлуатації самим підприємством, для надання в оренду іншим фізичним чи юридичним особам, що в сукупності дає змогу одержувати економічну вигоду для підприємства
Бондар О . [23, с.24]	ОЗ – це сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово приймають участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами.
Чумаченко М. Г. та ін. [24, с.427-428]	ОЗ – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого періоду часу як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним і моральним зносом
Другий підхід – основні засоби, як засоби праці	

Продовження таблиці 1.1

Сердюк В. Н. [25, с.125]	ОЗ – це засоби праці, ціна яких перевищує встановлений підприємством вартісний ценз і термін експлуатації яких перевищує один рік (чи операційний цикл, якщо він більший за рік) у первісній натуральній формі як засоби праці (машини, обладнання) чи як матеріальні умови праці (будівлі, споруди, інвентар)
Бабіч В.[26, с.11], Бойко В. М., Вашків П. Г. [27, с.359],	ОЗ – це сукупність засобів праці, які функціонують у сфері матеріального виробництва в незмінній натуральній формі протягом тривалого часу та переносять свою вартість на заново створений продукт частинами в міру їх зношення
Бабаєв Ю. А. [28],	ОЗ – це частина майна, використовувана як засоби праці під час виробництва продукції, виконання робіт або надання послуг або для управління організацією протягом періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайний операційний цикл, якщо він перевищує 12 місяців.
Ткаченко Н. М. [29, с. 137]	ОЗ – це засоби праці, які багаторазово беруть участь у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здаванні в оренду, для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року, зберігають при цьому свою натуральну форму, поступово зношуються і частково переносять свою вартість на виготовлену продукцію або виконану роботу у вигляді амортизаційних відрахувань, а частково-на збільшення первісної вартості основних засобів.
Черненко С. [30, с. 33]	ОЗ – це засоби праці виробничого і невиробничого призначення, що беруть участь у процесі виробництва впродовж багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, у міру зношення, переносять свою вартість на вироблену продукцію

Отже, як видно із таблиці 1.1, наведені тлумачення не мають істотної змістовної різниці та залежать від того на чому саме автор акцентує свою увагу. Проведений аналіз трактування поняття «основні засоби», наданих різними вченими, характерних окремими особливостями показує, що можна виокремити два підходи до визначення економічної сутності основних засобів, а саме:

- перший підхід передбачає ототожнення основних засобів із матеріальними активами чи матеріальними цінностями;
- другий підхід передбачає визначення основних засобів як засобів праці.

Окремі вчені вважають критерій річного циклу визначальним у формуванні змісту поняття «основні засоби». Тим паче, важливими також є і інші критерії, які характеризують ОЗ, а саме: матеріальність або уречевлена, матеріальна форма; та призначення – утримуються для використання в виробничому процесі або постачанні товарів, наданні послуг, здаванні в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій.

Зважаючи на вищесказане, можна зробити узагальнення з приводу того, що науковці, які відносять до складу ОЗ матеріальні активи, здійснюють їх розмежування за періодом використання. Лише окремі науковці вбачають таку ознаку, як характер участі у виробничій діяльності, роблячи наголос на багатьох циклах.

Окремою є думка науковців, які виділяють змінність натуральної форми, вказуючи на те, що вона є незмінною протягом одного виробничого циклу.

Переважає більшість науковців розглядають критерій «спосіб перенесення вартості», зазначаючи при цьому, що вона переноситься поступово, частинами.

У сучасній економічній науці поняття «основні засоби» зазвичай співставляють з поняттям «основні фонди». Так, Бланк І. О. вважав, що: «основні фонди – це сукупність матеріальних активів у формі засобів праці,

які багаторазово беруть участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами [31, с. 227].

Свою думку з цього приводу має Захаров В. Г., який наводить таке трактування: «основні фонди являють собою ту частину виробничих фондів – функціональної частини промислових фондів підприємства, яка фіксована у засобах праці, що зберігають свою натуральну форму протягом багатьох виробничих циклів і частинами переносять свою вартість на товар, утворюючи фонд відшкодування [32].

Саблук П. Т., в свою чергу, зазначає: «основні виробничі фонди – це економічна форма частини засобів виробництва, які функціонують в умовах державної або колгоспно-кооперативної форми власності і служать для задоволення постійно зростаючих матеріальних і культурних потреб членів суспільства[33].

Протилежною є думка Ленської С. А, яка розглядає ОФ, як «вартість сукупності засобів праці, необхідних для раціонального і планомірного виробництва заданої продукції, які використовуються на підприємстві протягом тривалого періоду (зазвичай більше року) та переносять свою вартість на створений за їх допомогою продукт частинами, у міру споживання і зберігають свою матеріальну форму[34].

Особливий підхід з цього приводу має Мочерний С. В., який вбачає, що ... «основні фонди – економічна форма засобів праці, що функціонують у виробничому процесі протягом багатьох кругооборотів, частково, у міру зношування переносять свою вартість на новостворений продукт, відтворюючись через кілька виробничих циклів (будівлі, машини, обладнання), проте не розкриваючи своєї соціально-економічної сутності. Основні фонди є лише засобами праці, залученими у виробничий процес, які виконують певні функції[35, с.495].

Таким чином, аналізуючи існуючий науковий досвід та доробки фахівців з даного питання, ми можемо зробити висновок, що поняття «основні засоби» та «основні фонди» майже тотожні, оскільки обидві

категорії є вартісними, їх натурально-речові носії однакові, роль у виробничому процесі та ж сама. Отже, ми погоджуємося з думкою тих науковців, які терміни «основні засоби» та «основні фонди» вважають синонімами.

1.2 Сутність обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами в управлінні підприємницькою діяльністю

Не заперечуючи значну цінність даних зовнішнього середовища, слід

звернути увагу на те, що прийняття управлінських рішень відносно формування та використання в господарській діяльності основних засобів ґрунтується переважно на внутрішньому інформаційному забезпеченні, основу якого формують такі дві управлінські функції, як облік та аналіз. Вчені вважають, що на сучасному етапі розвитку, облікова та аналітична інформація є одним із найважливіших елементів управління господарською діяльністю, яка, в свою чергу, покликана створювати належні умови для досягнення цілей і завдань господарської діяльності, що використовуються на різних управлінських рівнях[36, с.306].

Вагомий масив інформації в системі обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами формує бухгалтерський облік, який, як зазначає Кужельний М., є основою, ядром інформаційного забезпечення, у його системі формується біля 80% усього обсягу інформації про господарську діяльність підприємства[37, с.21].

Так, американський інститут присяжних бухгалтерів у 1970 році заявив, що функція обліку- забезпечення інформацією про діяльність господарського суб'єкта з метою її використання для прийняття управлінських рішень[38, с.12].

В свою чергу, А. Файоль, який досліджував роль облікової управлінської функції, вважав, що облік – це орган зору підприємства, який

дає йому можливість знати, які результати досягнуті та куди воно йде[39, с.11].

М. Пушкар зазначає: «облік основних засобів є частиною загальної інформаційної системи, яка перетворює первинні дані, зафіксовані в документах, у продукт управління[40, с.59]. Б. Нідлз констатує, що бухгалтер у сучасних умовах повинен задовольнити інформаційні потреби як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів. Науковець переконаний, що бухгалтерський облік... «не є метою в собі, а є системою, яка забезпечує вимірювання, обробку та передавання інформації про відповідний господарюючий суб'єкт, що дає змогу користувачам приймати обґрунтовані рішення при виборі альтернативних варіантів використання обмежених ресурсів у процесі управління діяльністю підприємства [41, с.12-13].

На підтвердження вищезазначеного вказували й Палій в та Соколов Я, а саме: «мета бухгалтерського обліку – управління господарськими процесами; його зміст – інформація про факти господарської діяльності і його робоча функція – спостереження, вимірювання, класифікація, узагальнення й передавання інформації» [42, с.23].

Як думають вчені-обліковці,... « мета лежить поза бухгалтерським обліком, вона дається йому» [42, с.24]. Слід зауважити, що повна, вірогідна, адекватна та достовірна інформація про наявність та рух основних засобів, їх наявність, технічний стан, витрати на формування й відтворення, інтенсивність та ефективність експлуатації – це саме ті дані, на основі яких повинні обґрунтовуватися стратегії та прийматися оперативні рішення у сфері управління основними засобами підприємств.

Окрім бухгалтерського обліку, роль такого генератора релевантної інформації для потреб управління, виконує також система економічного аналізу.

Як вважає Брадула О., економічний аналіз є «головним інформаційно-утворюючим елементом системи управління» [43, с.64]. Проте, незважаючи на це, теперішній стан аналітичного забезпечення операцій з основними

засобами, далеко не повною мірою відповідає вимогам ефективного управління. Аналіз в більшості своїй є ретроспективним, увесь арсенал методичних засобів і прийомів спрямовується саме на встановлення основних причин і наслідків минулих подій, тоді як така функція, як передбачення розвинена недостатньо. Отже, аналітично-дослідницький процес має бути спрямований не лише на оцінку й фіксацію сучасного стану та ефективності використання основних засобів, як результату раніше прийнятих рішень, а бути перспективним, стратегічно орієнтованим, спрямованим на розробку рекомендацій і пошук оптимальних рішень в умовах мінливої соціально-економічної ситуації [44, с.59].

Таким чином, під обліково-аналітичним забезпеченням операцій з основними засобами необхідно розглядати процес поєднання різних інформаційних потоків, які генеруються в системі бухгалтерського обліку та економічного аналізу з метою формування релевантних даних для прийняття управлінських рішень, спрямованих на ефективне використання виробничого потенціалу господарюючого суб'єкта. Отже, процес формування ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами господарюючого суб'єкта передбачає послідовне виконання таких завдань:

- забезпечення повноти та своєчасності фіксації в обліковій системі господарюючого суб'єкта операцій з формування, експлуатації та відтворення основних засобів;
- вибір системи аналітичних показників для оцінки стану, інтенсивності та ефективності експлуатації основних засобів підприємства;
- формування механізму систематизації та узагальнення даних бухгалтерського обліку для потреб управління операціями з основними засобами з метою їх наступної трансформації в обліково-аналітичну інформацію;

- розробка та впровадження заходів, спрямованих на зростання рівня ефективності використання основних засобів, а також контролю за їх експлуатацією.

Отже, для формування ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами підприємства, необхідно детально з'ясувати порядок реєстрації, узагальнення та представлення управлінському персоналу інформації щодо діяльності господарюючого суб'єкта з метою підготовки та обґрунтування ними управлінських рішень[45, с.58].

Базовою основою інформаційного забезпечення операцій з основними засобами підприємства, є дані з бухгалтерського обліку, на основі яких відбувається аналіз стану та ефективності використання виробничих засобів. Облікова система в цьому випадку виступає першоджерелом формування інформаційного поля для реалізації усіх інших управлінських функцій. Інформаційні дані бухгалтерського обліку, що використовуються в процесі прийняття управлінських рішень, охоплені звітною інформацією, а також відомостями та аналітичними і синтетичними рахунками, на яких акумулюється інформація щодо основних засобів[45, с.58].

Таким чином, весь механізм формування обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними фондами, повинен охоплювати облікову і аналітичну системи з характерними для них внутрішньосистемними та позасистемними зв'язками, якими генерується аналітична економічна інформація для ухвалення економічних рішень, ціллю яких є підвищення ефективності використання засобів виробництва. На рисунку 1.2 наведено механізм формування обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами підприємства.

Облікові бухгалтерські дані, що використовуються для прийняття управлінських рішень, представлені звітною інформацією, а також відомостями та аналітичними і синтетичними рахунками, на яких акумулюється інформація про основні засоби підприємства[45, с.58].

Розробка налагодженого механізму формування системи обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами сприятиме формуванню своєчасних та достовірних даних про стан та ефективність використання основних засобів підприємства через чіткий розподіл функціональних обов'язків між структурними підрозділами та працівниками підприємства, що забезпечить оперативність та дієвість прийнятих управлінських рішень.

1.3 Аналіз ефективності використання основних засобів

Економічний аналіз є важливою управлінською функцією, за допомогою якої осмислюється необхідна інформація про факти господарського життя, на його основі розробляються та обґрунтовуються управлінські рішення. Так, за допомогою інструментарію економічного аналізу облікова інформація поступово трансформується в аналітичну. Щодо самого процесу проведення економічного аналізу стану та ефективності використання ОЗ, застосовується практично увесь арсенал методичних прийомів, проте, найбільш популярним та інформаційно містким є саме коефіцієнтний аналіз, який на базі розрахунку співвідношення абсолютних величин, характеризує різносторонні аспекти формування, використання та відтворення основних засобів господарюючого суб'єкта. Так, на рисунку 1.3 узагальнено систему аналітичних показників для оцінки стану, інтенсивності та ефективності використання основних засобів підприємства.

Якщо здійснити розрахунок наведеної системи аналітичних показників, то це дасть змогу:

- 1) оцінити забезпеченість господарюючого суб'єкта основними засобами та окремими видами машин, механізмів, обладнання, приміщень та місцями їх експлуатації; рівень забезпечення планових потреб у виробничих засобах;

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ПІДПРИЄМСТВА

АНАЛІЗ СТАНУ, ІНТЕНСИВНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ (ОЗ) ПІДПРИЄМСТВА

Аналіз наявності, динаміки та структури ОЗ

Аналіз руху та технічного стану ОЗ

Аналіз інтенсивності та ефективності використання ОЗ

Облікове забезпечення – сукупність даних бухгалтерського обліку, що використовуються в процесі проведення аналітичних процедур, спрямованих на оцінку стану, інтенсивності та ефективності використання ОЗ підприємства

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

ЕТАП 1 – первинний облік

Документальна реєстрація операцій, пов'язаних з:

- надходженням основних засобів (ОЗ-1, ОЗ-5, ОЗ-6, ОЗ-8, ОЗ-9, розрахункові та інші документи);
- розрахунком амортизації основних засобів (ОЗ-14, ОЗ-16);
- ремонтом основних засобів (ОЗ-2, ОЗ-6, М-10, М-11), розрахункові та інші первинні документи;
- вибуттям основних засобів (ОЗ-1, ОЗ-3, ОЗ-4, ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8, інші первинні документи)

ЕТАП 2 – поточний облік

Відображення інформації про ОЗ на рахунках:

- Класу 1 «Необоротні активи» (рах. 10, 13, 15);
- Класу 8 «Витрати за елементами» (рах. 83);
- Класу 9 «Витрати діяльності» (рах. 97)
- Класу 0 «Позабалансові рахунки» (рах. 01, 02, 07, 09)

ЕТАП 3 – підсумковий облік

Розкриття інформації про ОЗ у звітності підприємства

Фінансовій (форма № 1, ряд. 1010-1012, 1090, 1200; форма № 3, ряд. 3205, 3260; форма № 5, ряд. 190-250; статистичній – форма № 11-ОЗ)

Зовнішня інформація-

Нормативно-правові акти, макроекономічні показники, результати маркетингових досліджень, тенденції кон'юнктури ринку

Аналітичне забезпечення – сукупність інформації, отриманої в процесі проведення аналітичних процедур, пов'язаних з оцінкою стану, інтенсивності та ефективності використання основних засобів підприємства

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

ЕТАП 1 – підготовчий етап

Технічні заходи:

- формування мети і завдань аналізу;
- складання плану і розробка програми аналізу;
- вибір методики, методів і прийомів аналізу;
- формування системи аналітичних показників;
- підготовка інформаційного забезпечення аналітичних процедур;
- формування матеріально-технічного забезпечення

ЕТАП 2 - Основний етап

Аналітичні і прогнозні заходи

- перевірка правильності зібраної для аналізу інформації;
- статистична розробка та узагальнення інформації;
- оцінка стану та ефективності використання ОЗ;
- порівняльний та факторний аналіз;
- визначення резервів підвищення ефективності використання ОЗ

ЕТАП 3 – Заключний етап

Конструктивні заходи: оформлення та передача результатів аналізу; апробація результатів на практиці; використання результатів аналізу для прийняття

Сфери прийняття
управлінських рішень

Внутрішня позаоблікова
інформація (планова та
довідникова інформація,
проектно-кошторисна та
технічна документація)

виявити резерви підвищення ефективності використання основних засобів шляхом оптимізації їхньої структури;

2) з'ясувати зміни у складі та структурі основних засобів, які відбулися внаслідок їх придбання, створення, ліквідації, реалізації та оновлення основних виробничих засобів та оцінити їх фактичний технічний стан;

3) з'ясувати рівень інтенсивності використання виробничих засобів та виявити резерви підвищення ефективності їх використання;

4) оцінити рівень екстенсивності та інтенсивності завантаження виробничих потужностей; з'ясувати ступінь залучення обладнання у виробничий процес та ступінь використання часу роботи обладнання;

5) визначити рівень завантаження виробничих потужностей та його вплив на остаточні результати фінансово-господарської діяльності господарюючого суб'єкта.

Таким чином, основою для здійснення аналітичних розрахунків, є достовірне обліково-інформаційне забезпечення, яке уособлює в собі систему науково опрацьованих, структурованих даних про факти господарського життя господарюючого суб'єкта. За висновками вчених, в інформаційному забезпеченні економічного аналізу головну роль відіграє саме бухгалтерський облік. Приблизно 70% всієї економічної інформації для проведення аналітичних процедур генерується саме обліковою системою підприємства[46, с.7].

Відомо, що для забезпечення відтворення ОЗ значну роль має дослідження їхнього стану та використання, як важливий фактор, що сприяє підвищенню ефективності діяльності господарюючого суб'єкта. Всі показники, які характеризують стан і ефективність використання ОЗ, можна згрупувати в три групи, які характеризують[47, 48]: забезпечення господарюючого суб'єкта основними засобами; стан основних засобів; ефективність використання ОЗ.

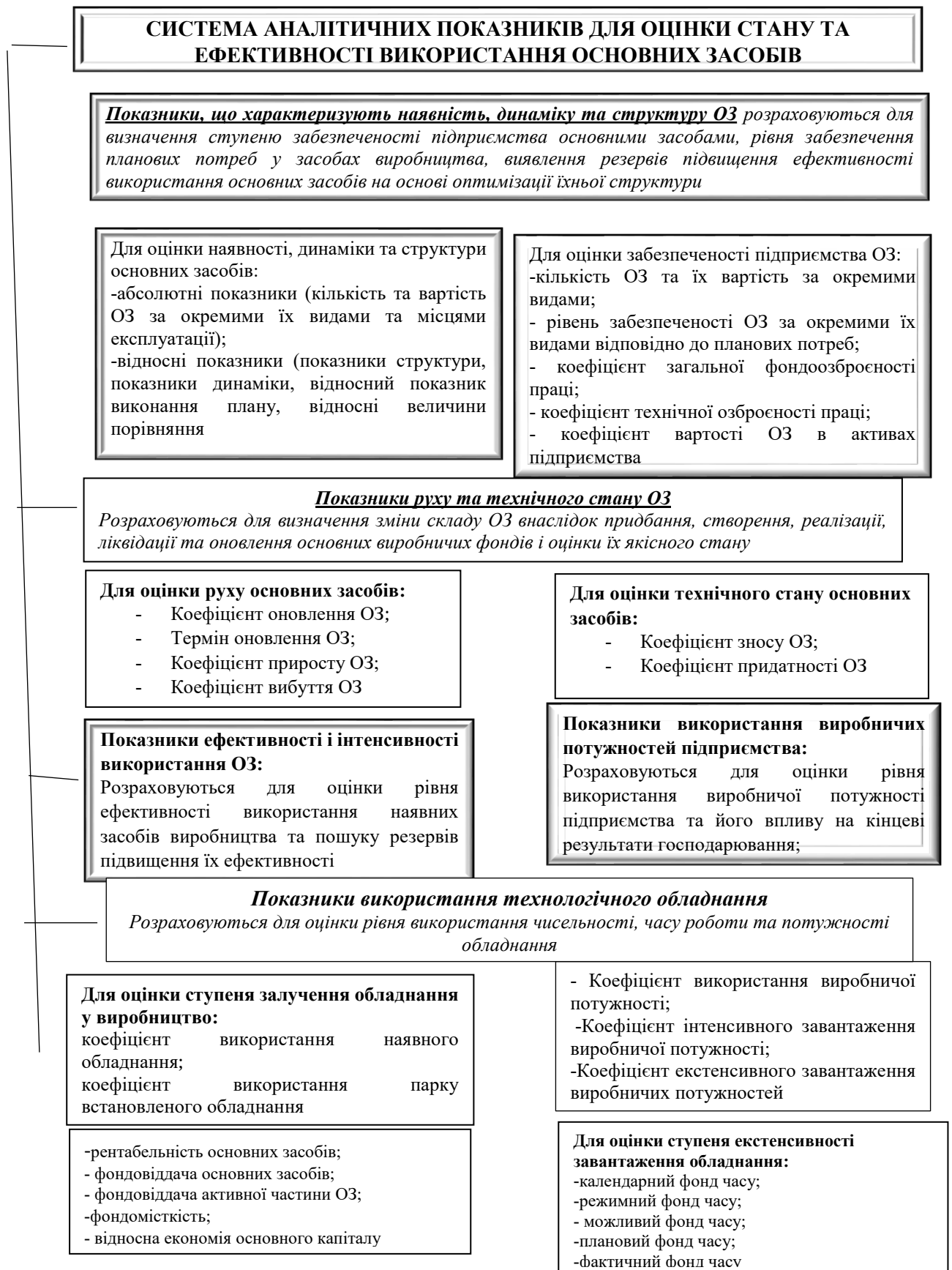

Рис. 1.2 Система аналітичних показників для оцінки стану, інтенсивності та ефективності використання ОЗ

Зворотною величиною до фондівіддачі, як відомо, є фондомісткість. Даний показник надає можливість визначити вартість ОЗ, яка припадає на одну гривню виробленої продукції і вказує на забезпеченість господарюючого суб'єкта основними засобами. При нормальних умовах, фондівіддача збільшується, а фондомісткість, навпаки – зменшується.

Забезпеченість господарюючого суб'єкта основними виробничими засобами визначається, зазвичай, рівнем фондоозброєності праці, яку визначають як відношення вартості основних засобів до чисельності найманих працівників. Збільшення рівня даного показника слід вважати за позитивний фактор. Коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні господарюючого суб'єкта визначається як співвідношення вартості основних виробничих засобів за вирахуванням зносу і вартості майна господарюючого суб'єкта.

Якщо отримане значення коефіцієнту реальної вартості основних виробничих засобів у майні господарюючого суб'єкта сягає критичної позначки, яка вимірюється межею 0,2-0,3, то це означає, що реальний виробничий потенціал підприємства буде низьким, тому необхідно терміново шукати ресурси для виправлення такого становища.

Через такі коефіцієнти, як: знос основних засобів, придатність, оновлення, вибуття основних засобів, характеризують стан основних виробничих засобів[47; 48; 49].

Фондовіддача, рентабельність основних засобів, сума прибутку на одну гривню основних засобів – це такі показники, які характеризують ефективність використання основних засобів. Проте, найбільш загальним показником, з допомогою якого характеризується ефективність використання основних засобів, є фондівіддача.

Слід згадати, що абсолютним показником ефективності використання основних засобів є сума прибутку, яка припадає на одну гривню основних засобів. Також, ефективність використання основних засобів характеризує показник питомої ваги активної частини основних засобів у їх загальній

сумі. Порядок розрахунку основних показників забезпечення стану й ефективності використання основних засобів наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Показники стану та ефективності використання ОЗ

Показник	Формула розрахунку	Характеристика
1. Фондомісткість	$\Phi_k/\text{Вп}$ (1.1)	Характеризує забезпеченість підприємства ОЗ
2. Фондоозброєність	$\Phi_k/\text{Ч}$ (1.2)	Характеризує величину ОЗ, яка припадає на одного найманого працівника
3. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	$\Phi_z/\text{М}$ (1.3)	Відображає питому вагу залишкової вартості ОЗ у загальній вартості майна підприємства
4. Коефіцієнт зносу ОЗ	$\text{Зо}/\Phi_k$ (1.4)	Показує ступінь зносу ОЗ
5. Коефіцієнт придатності ОЗ	$1-\text{Кз}$ (1.5)	Відображає частину ОЗ, придатних до експлуатації
6. Коефіцієнт оновлення ОЗ	$\text{Фв}/\Phi_k$ (1.6)	Показує частку введених ОЗ у їх загальній вартості
7. Коефіцієнт вибуття ОЗ	$\text{Фу}/\Phi_k$ (1.7)	Характеризує інтенсивність вибуття ОЗ
8. Коефіцієнт приросту ОЗ	$(\text{Фв}-\text{Фу})/\Phi_k$ (1.8)	Показує ступінь збільшення ОЗ у звітному періоду в порівнянні з минулим періодом
9. Фондовіддача	$\text{Вп}/\Phi_k$ (1.9)	Характеризує ефективність використання ОЗ. Відображає суму виготовленої продукції, яка припадає на одну гривню основних засобів
10. Рентабельність ОЗв	$\text{Пб}/\Phi_{\text{кх}}100\%$ (1.10)	Визначає ступінь використання основних засобів

де: Φ_k – балансова вартість основних виробничих засобів;

Вп – вартість виготовленої продукції;

Φ_z – залишкова вартість основних виробничих засобів;

М – вартість майна підприємства;

Зо – сума зносу основних виробничих засобів;

Ч – середньооблікова чисельність працівників;

Фу – вартість уведених основних виробничих засобів;

Фв – вартість виведених основних виробничих засобів;

Кз – коефіцієнт зносу основних виробничих засобів;

Пз – загальний прибуток підприємства

Проведення аналізу фондівдачі відбувається в двох напрямках: вивчення і розрахунок впливу окремих факторів на показник фондівдачі та виявлення впливу фондівдачі на показник обсягу виробництва. Слід відмітити, що на рівень фондівдачі впливають різні фактори, які пов'язані як зі зміною обсягу продукції, так і з ефективністю використання основних виробничих фондів (ОВФ), насамперед, активної її частини. Значення показника рівня фондівдачі залежить переважно від зміни структури фондів (їх питомої ваги), від обсягу виробленої продукції, вартості активної частини основних засобів. Рисунок 1.3 відображає схему факторної системи фондівдачі.

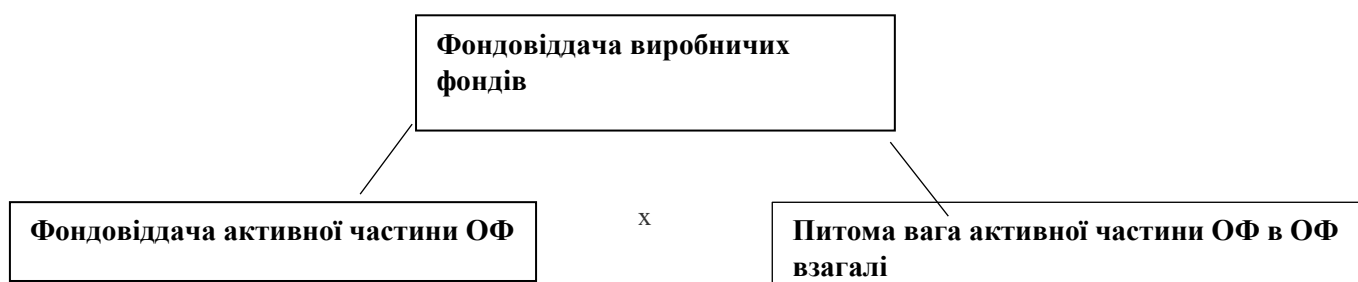

Рис. 1.3 Схема факторної системи фондівдачі

Стимулюючим фактором зростання фондівдачі є підвищення значення показника долі активної частини основних фондів у їх загальній вартості. Натомість, головною причиною зниження фондівдачі слід вважати неефективне використання основних фондів, наприклад: простої обладнання, неповне використання виробничих потужностей, низьке значення коефіцієнту змінності, наявність невстановленого обладнання та інше.

Зазначимо, що показники ефективності використання ОЗ поділяють на три групи, а саме:

- узагальнюючі;
- часткові;

- техніко-експлуатаційні [50].

Так, до узагальнюючих показників ефективності використання ОЗ відносять фондівдачу та рентабельності основних засобів, з допомогою яких можна оцінити дві сторони економічної ефективності їх корисного використання – кількісну та якісну. Проте, кожен з цих показників може підвищуватися або знижуватися за один і той же проміжок часу. В зв'язку з цим, при здійсненні порівняльної оцінки ефективності використання основних засобів двох і більше господарюючих суб'єктів або періодів, як правило, виникають ускладнення, оскільки окремі підприємства при доволі високих показниках фондівдачі отримують низькі показники рентабельності та навпаки. Цей нюанс-недолік надає можливість усунути розрахунок інтегральних показників.

Для розрахунку першого комплексного інтегрального показника використання основних засобів (ΦE), який відображає умовний середній економічний ефект у вигляді доходу від реалізації та прибутку, який припадає на кожну гривню витрат, що вкладені в основні засоби, слід витягнути корінь квадратний з добутку показників фондівдачі (ΦB) і рентабельності (ΦP) за формулою 1.11:

$$\Phi E^t = \sqrt{\Phi B \times \Phi P} \quad (1.11)$$

Щоб здійснити розрахунок другого інтегрального показника ефективності використання основних засобів ΦE^t , використаємо формулу 1.12:

$$\Phi E^{tt} = \sqrt{\Phi B \times \Phi P \times \Phi T} \quad (1.12)$$

де:

ΦE – інтегральний показник ефективності використання основних засобів;

ΦT – рівень ефективності використання основних засобів для здійснення трудової діяльності, що визначається як відношення продуктивності праці до середньорічної вартості основних засобів.

Щодо часткових показників, то вони характеризують економічну ефективність використання окремих груп та елементів основних засобів. Так, до них належать:

- виручка від реалізації продукції на одну гривню активної частини основних засобів;
- рентабельність на одну гривню активної частини основних засобів;
- інтегральний показник ефективності використання активної частини основних засобів.

Характерним для індексу інтегрального показника є те, що він характеризує збільшення або зменшення інтегральної ефективності використання активної частини основних засобів за звітний період в порівнянні з попереднім. Натомість, зіставлення індексів фондівддачі, рентабельності та інтегральної ефективності використання активної частини основних засобів, розрахованих до вартості активної частини основних засобів, з індексом узагальнюючих показників, дозволить виявити наявні резерви зростання фондівддачі і рентабельності за рахунок кращого використання їх активної частини.

Висновки до першого розділу.

У результаті проведеного дослідження нормативно-правових актів та наукової літератури щодо трактування та економічної сутності категорії «основні засоби», а також змісту обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами, дозволило нам сформулювати наступні висновки:

1. За допомогою критичного огляду та порівняння трактування «основні засоби» різних вчених-науковців, було висвітлено економічну сутність даної категорії, а також категорій «амортизація» і «знос». Було визначено суттєву роль основних засобів у процесі суспільного виробництва.

2. Дослідженням встановлено, що з метою уникнення термінологічної плутанини, доцільно у фінансовому обліку відмовитися від застосування терміну «основні фонди» і використовувати його за необхідності в тих випадках, коли йдеться про податковий облік. Так, під фондами розуміють джерела творення господарських засобів господарюючого суб'єкта.

В зв'язку з переходом на міжнародні облікові стандарти, такі джерела названі як «капітал» різних видів. Щодо основних засобів, то тут слід використовувати поняття «засоби», а не «фонди», оскільки саме вони формують частину активу підприємства.

3. З'ясовано, що ефективне управління операціями з основними засобами потребує налагодженої системи обліково-аналітичного забезпечення, яка здатна своєчасно формувати достовірну інформацію про наявність, стан, ефективність, інтенсивність експлуатації засобів виробництва. Це зумовлене тим, що управлінські рішення, прийняті на підставі неактуальної та обмеженої інформації, не лише не принесуть бажаного ефекту, але й деструктивно вплинуть на хід виробничого процесу. В зв'язку з цим, на вирішення обумовленої проблеми запропоновано механізм формування інформаційного забезпечення щодо основних засобів, який передбачає поєднання інформаційних потоків, генерованих обліковою та аналітичною системами і спрямованих на задоволення інформаційних потреб відносно основних засобів.

4. Встановлено, що основою для здійснення аналітичних розрахунків, є достовірне обліково-інформаційне забезпечення, яке уособлює в собі систему науково опрацьованих, структурованих даних про факти господарського життя господарюючого суб'єкта. При цьому, в інформаційному забезпеченні економічного аналізу головну роль відіграє саме бухгалтерський облік. Приблизно 70% всієї економічної інформації для проведення аналітичних процедур генерується саме обліковою системою підприємства.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПП «ПРОМІНЬ»

2.1 Виробничо-економічна характеристика ПП «Промінь»

ПП «Промінь» було зареєстроване Вознесенською районною державною адміністрацією Миколаївської області 25 грудня 2003 року і, таким чином, функціонує на внутрішньому ринку України вже 17 років та 11 місяців. Адреса, за якою обумовлений господарюючий суб'єкт зареєстрований наступна: Миколаївська область, місто Вознесенськ, вулиця Київська, будинок 281, А. Організаційно-правова форма ПП «Промінь» - приватне підприємство. Повне найменування даного господарюючого суб'єкта –юридичної особи – приватне підприємство Промінь, скорочена назва – ПП «Промінь». Підприємство також має англійську назву – Promin private company (Promin PC).

Форма власності – приватна. Статус даного підприємства – не перебуває в процесі припинення. Код в ЄДРПОУ – 32600133.

Приватне підприємство «Промінь» здійснює свою господарську діяльність, головною метою якої є підприємницька діяльність і отримання прибутку.

Предметом основної господарської діяльності ПП «Промінь» є:

- 14.13 – виробництво іншого верхнього одягу.

До додаткових видів діяльності даного суб'єкта господарювання відносяться наступні:

- 14.12 – Виробництво робочого одягу;
- 14.14 – Виробництво спіднього одягу;
- 14.19 – Виробництво спіднього одягу та аксесуарів.

В основному асортименті готової продукції є одяг водонепроникний і вітрозахисний, класифікований за типом тканини та області застосування; предмети одягу водонепроникні та вітрозахисні.

ПП «Промінь» є юридичною особою з дня його державної реєстрації, з недержавною формою власності, яке здійснює свою господарську діяльність відповідно до законодавства України та Статуту.

Засновником, ПП «Промінь» є Кілінчук Михайло Васильович; уповноваженою особою-керівником, підписантом – Бокова Римма Григорівна. Органом управління підприємством є загальні збори.

Майно ПП «Промінь» сформоване з основних і обігових коштів, вартість яких зазначена у балансі.

Відповідно до Статуту, ПП «Промінь» наділене повним правом безкоштовно передавати, продавати, обмінювати, передавати в оренду юридичним і фізичним особам результати виробництва та інші ТМЦ, надавати товарні кредити та позики, фінансову допомогу на поворотній та безповоротній основі.

ПП «Промінь» має право укладати господарські договори, контракти, зокрема: купівлі-продажу, бартеру, перевезень, страхування, зберігання, комісії, брати участь в тендерах, набувати як майнові, так і особисті немайнові права, відповідати за зобов'язаннями, виступати позивачем і відповідачем у суді.

Підприємство має самостійний баланс, рахунки в банках, товарний знак, діяльності, яка потребує ліцензування, підприємство не здійснює.

Статутний фонд ПП «Промінь» становить 1 млн грн.

Сформований статутний капітал повністю за рахунок вкладу засновника товариства Кілінчука Михайла Васильовича – 1 млн грн, що становить 100% частку статутного капіталу.

Щодо типу бенефіціарного володіння, Кілінчук М. В. має прямий вирішальний вплив.

Основним ринком збуту продукції ПП «Промінь» є Україна. Головними споживачами контрагентами ПП «Промінь» є юридичні та фізичні особи Одеської області. ПП «Промінь» - це мобільне швейне виробництво, яке працює за сучасними технологіями з дотриманням

високих європейських стандартів якості, з ефективним управлінням та якісним обслуговуванням замовників. Вже більше сімнадцяти років основним напрямком діяльності даного суб'єкту господарювання є пошив стильної шкільної форми і ділових костюмів для дітей різного шкільного віку. До асортименту також входять різні варіанти жилетів, сорочок для хлопчиків, блузи, плаття, сарафани, комплекти, жакети, брюки для дівчаток.

Також ПП «Промінь» виконує різноманітні замовлення на пошив жіночого та чоловічого одягу для відомих українських дизайнерів та торгових марок, таких як: «Антошка», «Алан», та інших. На чолі швейного виробництва стоїть Супрун Сергій Петрович. Перспективні умови виробництва дали змогу прийняти офіційно на роботу 30 працівників, з яких 11 працівників були працевлаштовані завдяки плідним зусиллям Вознесенського МРЦЗ з наданням компенсації ЄСВ, та 1 працівник – з числа внутрішнього переміщення з компенсацією витрат на оплату праці.

Багаторічна співпраця ВМРЦЗ з ПП «Промінь» спрямована насамперед на забезпечення кадрових потреб господарюючого суб'єкта та працевлаштування громадян, які звертаються у пошуках роботи. Неодноразово даним господарюючим суб'єктом проводилися дні відкритих дверей, професіографічні екскурсії, міні-ярмарки вакансій. І результатом такої тісної і плідної співпраці є те, що безробітні, які перебували на обліку в центрі зайнятості, змогли працевлаштуватися на даному господарюючому суб'єкті за такими професіями, як: швачка, розкрійник, термообробник, в тому числі пройшли стажування безпосередньо на робочому місці.

Колектив ПП «Промінь» не зупиняється на досягнутому, постійно вдосконалюються форми та методи організації праці, управління персоналом, запроваджуються нові сучасні технології виробництва одягу, здійснюється пошук нових партнерів та ринків збуту.

Фінансові ресурси ПП «Промінь» формуються за рахунок:

- доходів від реалізації продукції власного виробництва;
- кредитів фінансово-кредитних установ.

Для забезпечення належного ведення бухгалтерського обліку і формування фінансової, податкової звітності, ПП «Промінь» ввело в штат підприємства посаду бухгалтера. Бухгалтером підприємства є Яворська Ольга Олексіївна

ПП «Промінь» діє на основі модельного статуту. В таблиці 2.1 наведені основні показники діяльності ПП «Промінь» за трьох річний період 2018-2020 рр..

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності ПП «Промінь» за 2018-2020 рр.

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2020 р. до 2018 р., %	Відхилення 2020 р. до 2019 р., %
Прибуток, грн.	623	1190	300	-51,8	-74,7
Рентабельність, %	0,029	0,055	0,01	-65,5	-81,8
Собівартість, тис. грн	2145,0	2154,0	1980,0	-7,7	-8,07
Витрати (операційні) тис. грн	2893,2	2225,0	2019,0	-30,2	-9,26
Дохід, тис. грн	3516,2	3415,0	2319,0	-34	-32,1
Середньорічна чисельність працівників, чол.	32	30	30	-6,25	0
Вартість основних виробничих фондів, тис. грн.	2890,0	3012,5	3111,8	+7,67	+3,29

Проаналізувавши дані, наведені в таблиці 2.1, можна зробити такі узагальнення:

- підприємство ПП «Промінь» на сьогоднішній день є рентабельним, хоча рентабельність є дуже низькою;
- дохід від реалізації у 2020 році в порівнянні з 2018 роком зменшився на 34%;
- рентабельність зменшилася на 65,5%, що є наслідком зниження доходів 34%.

Вартість основних виробничих фондів у 2020 році порівняно з 2018 роком зросла на 7,67 %, що становить 221,8 тис. грн, що свідчить про абсолютне і відносне збільшення саме активної частини основних засобів, а це вказує на поліпшення структури основних засобів.

Також помітно зростала і середньомісячна заробітна плата найманих працівників, проте таку позитивну тенденцію можна пов'язати із зростанням мінімальної заробітної плати, що передбачено в Законі про Державний бюджет.

Натомість, чисельність найманих працівників зменшилася на 6,25%, що свідчить про доволі значне скорочення персоналу підприємства під впливом пандемії COVID-19 в Україні.

У 2020 році по відношенню до 2019 року дохід ПП «Промінь» зменшився на 32,1%, одночасно знизилися витрати на 9,26%; середньорічна чисельність найманих працівників залишилася незмінною. Як бачимо, отримані показники явно свідчать про зниження темпів виробництва, що також, безперечно, є негативним наслідком пандемії COVID-19.

Якщо проаналізувати темпи зростання обсягів реалізації ПП «Промінь» (таблиця 2.2), то можна впевнено стверджувати, що підприємство зменшило приріст у 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 32,1%.

Таблиця 2.2

Обсяги реалізації продукції ТОВ «Лакта» за 2018-2020 рр.

Показник	2018	2019	2020	Темп приросту за 2019 р. %	Темп приросту за 2020 р., %
Реалізація продукції, тис. грн	3516,2	3415	2319	+18,2	-32,1

Розрахунки з працівниками по заробітній платі проводяться своєчасно. Заборгованості по заробітній платі підприємство не має.

За даними податкових реєстрів України, ПП «Промінь» перебуває на обліку в органах доходів та зборів. Зафіксовано, що по реєстру «Дізнайся більше про свого бізнес-партнера» на 04.11.2021 р., має податковий борг; по реєстру «інформація про суб'єктів господарювання, які мають податковий борг» 01.11.2021 р., розмір його становив 1899 грн. Дійсне свідоцтво ПДВ в реєстрі платників ПДВ і відсутня реєстрація в Реєстрі неприбуткових установ та організацій.

Розглянемо більш детально фінансовий стан ПП «Промінь» і основні показники якого наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз і динаміка структури балансу ПП «Промінь» за 2018-2020 рр.

Стаття	2018		2019		2020	
АКТИВИ	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %
Необоротні активи	3832,0	31	6391,0	40,4	5527,0	33,9
Оборотні активи	8553,0	69	9453,0	59,6	10800,0	66,1
БАЛАНС	12385,0	100	15844,0	100	16327,0	100
Капітал та зобов'язання:						
Капітал	11470,0	92,6	13521,0	85,3	15543,0	95,2
Довгострокові зобов'язання	-	x	-	x	-	x
Короткострокові зобов'язання	915	7,4	2323	14,7	784	4,8
БАЛАНС	12385,0	100	15844,0	100	16327,0	100

Як ілюструють наведені в таблиці 2.3 дані, основним складником активу ПП «Промінь» є оборотні активи – 59,6-69%, що пояснюється необхідністю підприємства підтримувати великі товарні запаси. У цілому, активи підприємства з 2018 по 2020 рр. зросли більше ніж у 1,3 рази, при цьому основний приріст відбувся саме за рахунок оборотних коштів.

Це можна пояснити:

- по-перше, зростанням цін на товари, тобто ПП «Промінь» необхідно більше коштів для підтримки одного і того ж рівня запасів;
- по-друге, ПП «Промінь» постійно розвивається і розширює асортимент продукції.

Також слід відзначити, що частка власного капіталу ПП «Промінь» з 2018 по 2020 рр. збільшилася з 92,6% до 95,2 %. За весь досліджуваний період 2018-2020 рр. за рахунок власних коштів фінансується весь необоротний капітал і частково оборотний капітал.

Аналіз коефіцієнтів структури капіталу наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Коефіцієнти структури капіталу ПП «Промінь» в 2018-2020 рр.

Показник	2018	2019	2020
Відношення заборгованості до активів	0,07	0,15	0,05
Відношення заборгованості до капіталізації	0,08	0,17	0,05
Співвідношення запозичених і власних коштів	0,17	0,36	0,1

Аналізуючи дані, наведені в таблиці 2.4 можна сказати, що співвідношення запозичених та власних коштів також має доволі позитивну динаміку: у 2018 році запозичені кошти в 0,17 разів перевищували власні, а в 2020 році – уже в 0,1 раз.

Щодо графіку роботи, то працює ПП «Промінь» по семиденному робочому тижню по змінах. Більш детальну характеристику ПП «Промінь» може надати аналіз його фінансового стану.

2.2 Аналіз фінансового стану ПП «Промінь»

Для всебічного висвітлення методичних аспектів аналізу фінансового

стану ПП «Промінь», нами використовувались дані фінансової звітності досліджуваного підприємства за 2018-2020 рр. В результаті проведених розрахунків попереднього, тобто експрес-аналізу фінансового стану ПП «Промінь», було отримано конкретні значення показників, які узагальнені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Результати експрес-аналізу фінансового стану ПП «Промінь» за 2018-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020	Тенденції очікуваних змін
Неплатежі, грн	0	768	1899	Через значний рівень інфляції, матиме тенденцію до зростання на рівні 3-7% за рік
Коефіцієнт незалежності	0,955	0,934	0,926	ПП «Промінь» продовжує залишатися незалежним
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,958	0,956	0,937	ПП «Промінь» продовжує залишатися фінансово стійким
Коефіцієнт ділової активності	0,926	0,863	0,649	Ділова активність значно зменшилася внаслідок складної економічної і соціальної ситуації в країні і в світі, пов'язаної з пандемією covid-19
Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів	0,021	0,022	0,025	Цей показник зріс на 0,001-0,004 пункти
Коефіцієнт ефективності використання власних коштів	0,022	0,024	0,027	Ефективність використання власних коштів залежить лише від якості управління та є внутрішнім фактором зростання фінансового рівня ПП
Загальний коефіцієнт покриття по балансу	26,88	25,02	15,575	Зменшився, оскільки в даний період у ПП «Промінь» виникає довгострокова дебіторська заборгованість
Коефіцієнт участі власних і позичкових коштів в запасах і витратах	0,864	0,862	0,84	Загалом коефіцієнт зменшився на 0,024 пункти

Таким чином, проведений експрес-аналіз фінансового стану ПП «Промінь» показав, що за період 2018-2020 рр. поточні платежі

підприємства мають тенденцію збільшення – на 207 тис. грн. Так, як можна свідчити по отриманих результатах, коефіцієнт незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості та коефіцієнт ділової активності мають значення, яке більше, ніж нормативне 0,5 та майже дорівнює одиниці (є більшим за 0,9), а це свідчить про повну самостійну незалежність та стійкість ПП «Промінь», його платоспроможність та динамічне функціонування.

ПП «Промінь» є рентабельним та беззбитковим. Його власного капіталу вистачає на покриття поточних витрат та уникнення довгострокових зобов'язань, яких у нього немає.

Далі, нами було досліджено показники діяльності ПП «Промінь» за 2018-2020 рр. з точки зору комплексного аналізу. Необхідним також є проведення горизонтального та вертикального аналізу активів ПП «Промінь» та джерел їх утворення, результати якого унаочнені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз динаміки та структури активів ПП «Промінь» за 2018-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020	Відхилення 2019/2018		Відхилення 2020/2019	
				абсол, грн	відносне, у %	абсолютне, грн	відносне, у %
1. Активи, усього, тис. грн	2593,8	2830,8	3111,8	+237	+2,53	+281	+2,93
2. Необоротні активи, тис. грн	383,2	639,1	552,7	+255,9	+66,7	-86,4	-13,5
у % до всіх активів	14,77	22,57	17,76	-	-	-	-
3. Оборотні активи, тис. грн	2210,6	2191,7	2559,1	-18,9	-0,85	+367,4	+16,7
- у % до всіх активів	85,23	77,43	82,24	-	-	-	-
3.1 Матеріальні оборотні активи	984,38	1119,2	1278,78	+134,82	+13,7	+159,58	+14,26
- у % до оборотних активів	44,53	51,07	49,97	-	-	-	-
3.2 Дебіторська заборгованість, тис. грн	84,0	50,84	47,85	-33,16	-39,4	-2,99	-5,88
- у % до оборотних активів	3,80	2,32	1,87	-	-	-	-

Продовження таблиці 2.6

3.3 Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн	1135,6	1016	1230,16	-119,6	-10,53	+214,16	21,07
- у % до оборотних активів	51,37	46,36	48,07	-	-	-	-
3.4 Інші оборотні активи, тис. грн	6,62	5,66	2,31	-0,96	-14,5	-3,35	-59,18
- у % до оборотних активів	0,30	0,25	0,09	-	-	-	-

За результатами проведених розрахунків, можна сформулювати наступні висновки:

1. Загальна вартість активів ПП «Промінь» за період 2018-2019 рр. має тенденцію збільшення на 237 тис. грн у 2019 році та 281 тис. грн. у 2020 році. Цей показник має стабільно високий рівень та відповідає встановленому нормативу 2;

2. Вартість необоротних активів в 2019 році значно зросла, а саме – на 255,9 тис. грн., що свідчить про збільшення вартості основних засобів і їх оновлення. Проте в 2020 році спостерігається її зменшення на 86,4 тис. грн.

3. Вартість оборотних активів ПП «Промінь» за 2019 рік зменшилась на 18,9 тис. грн, та збільшилася на 367,4 тис. грн. за 2020 рік; загальний приріст оборотних активів за ці два роки становить 348,5 тис. грн;

4. Матеріальні оборотні активи, як показують отримані результати, мають стабільну вартість, тобто ПП «Промінь» вистачає активів, які підприємство використовує в якості сировини, матеріалів для виготовлення власної продукції;

5. Дебіторська заборгованість за 2019 рік зменшилася на 33,16 тис. грн., а у 2020 році цей показник теж зменшився на 2,99 тис. грн., тобто у ці досліджувані роки дебітори краще платили підприємству по своїм боргам в порівнянні з попередніми роками.

6. Грошові кошти за 2019-2020 рр. зросли на 214,16 тис. грн., що свідчить про позитивну динаміку в роботі підприємства;

7. Інші оборотні активи повільно зменшуються протягом усього періоду дослідження і в загальному підсумку таке зменшення становило 4,31 тис. грн, що можна пояснити економією ресурсів підприємства.

Результати вертикального та горизонтального аналізу джерел утворення активів ПП «Промінь» наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

**Аналіз динаміки та структури джерел утворення активів ПП
«Промінь» за 2019-2020 рр.**

Показники	2018	2019	2020	Відхилення 2019/2018		Відхилення 2020/2019	
				абсол, +/-	відносне, у %	абсол., +/-	відносне, у %
1. Джерела утворення активів, усього, тис. грн	12140	14459,4	16836	+2319,4	19,1	+2376,6	16,44
2. Власний капітал, тис. грн	11470	13521	15543	+2051	17,88	+2022	14,95
у відсотках до всіх джерел утворення активів	94,48	93,51	92,32	-	-	-	-
2.1. Власний оборотний капітал, тис. грн	10555	11198	14759	+643	+6,1	+3561	+31,8
у відсотках до власного капіталу	92	82,82	94,95	-	-	-	-
3. Довгострокові зобов'язання, тис. грн	x	x	x	x	x	x	x
4. Поточні зобов'язання, тис. грн	915	2323	784	+1408	+153,88	-1539	-66,25
у відсотках до всіх джерел утворення активів	7,54	16,1	4,66	-	-	-	-
5. Кредити банків	x	x	x	x	x	x	x

6.Кредиторська заборгованість, тис. грн	915	2323	784	+1408	+153,88	-1539	-66,25
у відсотках до поточних зобов'язань	100	100	100	-	-	-	-

За отриманими результатами розрахунків, сформулюємо наступні висновки:

1. Загальна вартість джерел утворення активів за 2018-2020 рр. має тенденцію щодо збільшення на 2319, 4 тис. грн. у 2019 році і на 2376,6 тис. грн. у 2020 році. Цей показник вказує на фінансову стійкість ПП «Промінь» та його динамічну роботу в даний період;

2. Власний капітал ПП «Промінь» у 2019 році зріс на 2051 тис. грн., а у 2020 році – на 2022 тис. грн., що свідчить про стабільність отримання прибутку упродовж 2018-2020 років.

3. Довгострокові зобов'язання ПП «Промінь» за період 2018-2020 рр. не створює, а це є доволі позитивною характеристикою ;

4. Поточні зобов'язання ПП «Промінь» за період 2018-2020 рр. зменшилися на 1539 тис. грн.;

5. Відсутність банківських кредитів є сприятливою обставиною і вказує на самозабезпечення підприємства;

6. У 2020 році ПП «Промінь» зменшило кредиторську заборгованість на 1539 тис. грн., тобто значно знизилися борги підприємства перед постачальниками, проте все одно залишаються затримки в оплаті;

Після аналізу структури активів і пасивів балансу ПП «Промінь», доцільно проаналізувати показники, які характеризують фінансовий стан більш детально і результати такого комплексного аналізу унаочнити у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Показники фінансового стану ПП «Промінь» за 2018-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020
Аналіз ліквідності			
1. Коефіцієнт покриття	26,78	25,02	16,48
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	15,28	12,57	8,18
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	13,32	11,06	6,97
4. Чистий оборотний капітал, тис. грн.	2210,6	2191,7	2559,1
Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості)			
1. Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,945	0,935	0,923
2. Коефіцієнт фінансування	0,037	0,048	0,062
3. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	0,954	0,952	0,93
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,901	0,881	0,869
Аналіз ділової активності			
1. Коефіцієнт оборотності активів	0,926	0,863	0,649
2. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	24,67	25,43	14,21
3. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	41,31	31,05	35,01
4. Термін погашення дебіторської заборгованості, днів	16,02	21,44	10
5. Термін погашення кредиторської заборгованості, днів	13,02	12,62	21,66
6. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	1,52	1,55	1,05
7. Коефіцієнт оборотності основних засобів	11,71	8,54	6,03
8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,97	0,91	0,701
Аналіз рентабельності			
1. Коефіцієнт рентабельності активів	0,021	0,022	0,025
2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,022	0,024	0,027
3. Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,023	0,027	0,043
4. Коефіцієнт рентабельності продукції	0,079	0,077	0,106

Як свідчать наведені в таблиці 2.8 дані, коефіцієнт покриття на ПП «Промінь» значно переважає у 2018-2019 рр. позначку 2, тобто можна

зробити висновок про те, що структура балансу є доволі задовільною і підприємство є платоспроможним. Нашому підприємству цілком вистачає власних ресурсів для погашення поточних зобов'язань, а на одну гривню короткострокових зобов'язань у 2020 році, припадає 16,48 грн. активів.

Щодо коефіцієнту швидкої ліквідності, то у ПП «Промінь» даний показник значно перевищує нормативне значення 1. У 2018-2019 рр. цей показник знизився на 2,71 пункти та на 4,39 пункти за 2019-2020 рр. Тобто, як витікає висновок – у підприємства залишаються гроші найбільш ліквідними оборотними коштами.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2018-2019 рр. знизився на 2,26 та на 4,09 пункти у 2019-2020 рр., а це свідчить про значну дебіторську заборгованість, яка виникла і сформувалася в процесі діяльності ПП «Промінь» в даний період.

Значення показника чистого оборотного капіталу для ПП «Промінь» свідчить про спроможність даного господарюючого суб'єкта розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями та в подальшому розширювати свою діяльність. Негативним моментом є зменшення прибутку ПП «Промінь» в досліджуваному періоді.

Значення коефіцієнту платоспроможності показує, що у ПП «Промінь» фінансова автономія від зовнішніх джерел зафіксована доволі високою упродовж всього періоду 2018-2020 рр. Отримані результати показників за цей період значно переважають нормативне значення більше за 0,5, а це свідчить, що досліджуване підприємство є майже стовідсотково фінансово автономним та незалежним від його зовнішнього фінансування у даний період. Проте, за весь період дослідження цей показник знизився на 0,022 пункти взагалі.

Коефіцієнт фінансування показує на тенденцію постійного незначного зростання, так – на 0,011 пунктів у 2018-2019 рр. та на 0,014 – у 2019-2020 рр., що свідчить про незначні надходження позичкового капіталу, при тому що частка власного капіталу залишається незмінною.

Як і всі попередньо розраховані показники, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами ПП «Промінь» має доволі високий рівень та тенденцію щодо незначного коливання, оскільки, як бачимо його зменшення на 0,002 пункти у 2018-2019 рр. та на 0,022 пункти у 2019-2020 рр. А це свідчить про те, що наше підприємство у повній мірі забезпечило себе власними оборотними засобами.

Значення показника коефіцієнту маневреності власного капіталу показує, що за 2018-2020 рр. цей показник зменшився на 0,032 пункти, тобто знизилася та частка власного капіталу, яка ПП «Промінь» вкладена в оборотні засоби та використовується для фінансування поточної діяльності.

Коефіцієнт оборотності активів в досліджуваному періоді має тенденцію до зниження, в цілому зниження становить 0,277 пунктів, що є доволі сприятливою умовою для переведення у ліквідні кошти активи ПП «Промінь».

За 2018-2020 рр. коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився на 6,30 пунктів, що вказує на негативну тенденцію, оскільки означає, що ПП «Промінь» не швидко отримує кошти від дебіторів.

Щодо коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості, то за період 2018-2020 рр. цей коефіцієнт також має тенденцію до зниження, проте залишається доволі високим. А це свідчить про те, що ПП «Промінь» менше ніж за місяць сплачує за рахунками постачальників. За 2018-2019 рр. термін погашення дебіторської заборгованості значно менший ніж термін погашення кредиторської заборгованості, що свідчить про те, що ПП «Промінь» встигає отримати оплату від своїх дебіторів та сплатити по своїх боргах кредиторам. Термін погашення кредиторської заборгованості у 2020 році порівняно з 2019 роком значно збільшився на (9,04днів), що свідчить про затримку оплати по зобов'язаннях досліджуваним підприємством.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів ПП «Промінь» перевищує 1, а це вказує на швидку реалізацію ТМЦ нашим підприємством.

Проте, за 2018-2020 рр. показник має тенденцію до зниження, що свідчить про падіння попиту на продукцію.

Значення показника фондівдачі, яке поступово знижується на 6,77 пунктів, свідчить про старіння обладнання підприємства. Коефіцієнт оборотності власного капіталу також зменшився за досліджуваний період на 0,269 пунктів, проте залишається дуже високим, що вказує на те, що ПП «Промінь» використовує власний капітал дуже ефективно.

Позитивним моментом є збільшення прибутку на 0,004 пункти, отриманого на одиницю активів підприємства за 2018-2020 рр., а прибутку, отриманого з кожної гривні власного капіталу – на 0,005 пунктів.

Про зростання ефективності господарської діяльності свідчить отримане значення коефіцієнту рентабельності, яке збільшилося за 2018-2020 рр. на 0,02 пункти, що є позитивною динамікою. Щодо коефіцієнту рентабельності продукції, то за цей же період він зріс на 0,017 пунктів, а це вказує на те, що ПП «Промінь» контролює витрати на виробництво і реалізацію продукції та отримує при цьому чистий прибуток.

Взагалі, збільшення значення коефіцієнту рентабельності протягом усього періоду 2018-2020 рр. свідчить про покращення результатів діяльності ПП «Промінь».

Висновки до другого розділу

У результаті проведеного аналізу фінансового стану ПП «Промінь», розрахунку основних економічних показників, можна сформулювати наступні висновки:

1. ПП «Промінь» - це мобільне швейне виробництво, яке працює за сучасними технологіями з дотриманням високих європейських стандартів якості, з ефективним управлінням та якісним обслуговуванням замовників. Вже більше сімнадцяти років основним напрямком діяльності даного суб'єкту господарювання є пошив стильної шкільної форми і ділових

костюмів для дітей різного шкільного віку. До асортименту також входять різні варіанти жилетів, сорочок для хлопчиків, блузи, плаття, сарафани, комплекти, жакети, брюки для дівчаток. Також ПП «Промінь» виконує різноманітні замовлення на пошив жіночого та чоловічого одягу для відомих українських дизайнерів та торгових марок, таких як: «Антошка», «Алан», та інших.

2. Підприємство ПП «Промінь» на сьогоднішній день є рентабельним, хоча рентабельність є дуже низькою; дохід від реалізації у 2020 році в порівнянні з 2018 роком зменшився на 34%; рентабельність зменшилася на 65,5%, що є наслідком зниження доходів 34%.

Вартість основних виробничих фондів у 2020 році порівняно з 2018 роком зросла на 7,67 %, що становить 221,8 тис. грн, що свідчить про абсолютне і відносне збільшення саме активної частини основних засобів, а це вказує на поліпшення структури основних засобів.

3. Основним складником активу ПП «Промінь» є оборотні активи – 59,6 69%, що пояснюється необхідністю підприємства підтримувати великі товарні запаси. У цілому, активи підприємства з 2018 по 2020 рр. зросли більше ніж у 1,3 рази, при цьому основний приріст відбувся саме за рахунок оборотних коштів.

Частка власного капіталу ПП «Промінь» з 2018 по 2020 рр. збільшилася з 92,6% до 95,2 %. За весь досліджуваний період 2018-2020 рр. за рахунок власних коштів фінансується весь необоротний капітал і частково оборотний капітал.

4. Аналіз ліквідності ПП «Промінь» свідчить про те, що баланс підприємства є ліквідним; структура балансу є задовільною; підприємство є платоспроможним і йому повністю вистачає ресурсів для погашення поточних зобов'язань.

5. Показники платоспроможності підприємства показали, що підприємство стійке, стабільно працює, витрати покриваються за рахунок отриманого прибутку повністю і вчасно, а обсяг дебіторської заборгованості

повністю перекриває кредиторську. Підприємство платоспроможне та конкурентоспроможне, його зобов'язання виконуються вчасно та в повному обсязі.

Підприємство за всіма статтями балансу є рентабельним.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НА ПП «ПРОМІНЬ»

3.1 Організація бухгалтерського обліку операцій з основними засобами на ПП «Промінь» та шляхи її вдосконалення

Обліково-аналітичне забезпечення операцій з основними засобами на ПП «Промінь» здійснюється на підставі Закону України «Про Бухгалтерський облік і фінансову звітність», Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, Планом рахунків бухгалтерського обліку, методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку ОЗ та положенням про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств. Всі питання формування обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами належать до компетенції керівника та бухгалтера.

Згідно з Законом про бухгалтерський облік, ПП «Промінь» самостійно визначає облікову політику та здійснює всі заходи щодо організації бухгалтерського обліку основних засобів, які фіксуються в розпорядчих документах. Ознайомившись з наказом про облікову політику ПП «Промінь», було з'ясовано, що остання його редакція датована 2017 роком, тобто він значно застарів, а всі положення щодо визнання, класифікації, оцінки, амортизації основних засобів потребують докорінних змін (оскільки зміни вносилися в законодавство) і оновлення. Також на досліджуваному підприємстві відсутній графік документообігу щодо руху основних засобів.

Одиницею обліку основних засобів на ПП «Промінь» є окремий інвентарний об'єкт, який призначений для виконання самостійних функцій.

Враховуючи різноманітність та значну кількість об'єктів формування облікових номенклатур, на ПП «Промінь» їх вибирають за топологічною ознакою бухгалтерського обліку (основні засоби) окремо для кожного технологічного етапу: первинного, поточного та підсумкового обліку.

Облікові номенклатури розробляє бухгалтер. Для того, щоб визначити перелік облікових номенклатур з обліку ОЗ на ПП «»Промінь», складено перелік усіх об'єктів, які мають бути зафіксовані в первинних документах (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Перелік об'єктів, які мають бути зафіксовані в первинних документах з обліку руху ОЗ

Характеристик а даних для обліку	Використання облікових даних	У вираженні		У яких носіях інформації з'являються вперше	Примітк и
		натурально му	вартісному		
1. Надходження основних засобів -назва об'єкта; -первісна вартість; -джерело надходження	Облік наявності та руху: -пооб'єктний облік; -облік за матеріально- відповідальним и особами			Акт приймання основних засобів	
		+	-		
		-	+		
2. Передача основних засобів у межах підприємства -назва об'єкта; -первісна вартість; -підрозділ, що передає; -підрозділ, що приймає	Те саме			Накладна на внутрішнє переміщення	
		+	-		
		-	+		
		+	-		
		+	-		

Типова класифікація потребує здійснення поділу основних засобів за видами та іншими класифікаційними ознаками, тому розробку номенклатур починають з встановлення основних груп та субгруп. На ПП «Промінь» основні засоби класифікують наступним чином (таблиця 3.2):

Таблиця 3.2

Класифікація основних засобів на ПП «Промінь»

Група	Підгрупа	Субпідгрупа
Група 1	Виробничий корпус Цехи Адміністративна будівля Склад Гаражі Стоянка автотранспорту Котельна Газопровід Система спостереження Резервуари	Залізобетонні, цегляні, кам'яні
Група 2	Шафи Місця ручні М'які кутки Тележки	Книжні, плательні
Група 3	Головки швейних машин Машинки швейні Парове обладнання Парогенератор Плити пакувальні Преси Пилососи Столи Обладнання для вологої теплообробки	- Ручні, електронні - - - Гладильні, ч-363 Промисловий Робочі, пакувальні, обмеловочні
Група 4	Калькулятор Телефони Ксерокс Комп'ютер Система спостереження	Стаціонарні, мобільні

Як свідчить інформація, наведена в таблиці 3.2, підприємством сформовано лише 4 групи основних засобів, хоча нині у бухгалтерському

обліку основні засоби поділяються на 16 груп, що вказує на застарілість облікової політики відносно класифікації ОЗ.

Облік основних засобів на ПП «Промінь» ведеться на синтетичному рахунку 10 з відповідними субрахунками у визначеній послідовності. Зазвичай, дані первинних документів про надходження основних засобів – актів приймання-передачі основних засобів типової форми ОЗ-1, з доданою технічною документацією, паспортами, рахунками-фактурами та товарними накладними, записують у інвентаризаційні описи, а також відкривають на кожний об'єкт інвентарні картки обліку основних засобів за типовою формою ОЗ-7 на кожну класифікаційну групу. В картці за формою ОЗ-8 фіксують всі зміни, що відбулися в даній групі у вартісному виразі; такі картки на ПП «Промінь» відкривають також на кожну класифікаційну групу ОЗ для обліку їх руху.

З метою контролю за збереженням основних засобів за місцями їх експлуатації та зберігання, ПП «Промінь» веде інвентарний список основних засобів за типовою формою ОЗ-9. Якщо на підприємстві відбувається приймання або здавання відремонтованих, модернізованих основних засобів, то такі операції супроводжуються оформленням акту приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів за типовою формою ОЗ-2.

Операції зі списання основних засобів супроводжуються оформленням акту на списання основних засобів за типовою формою ОЗ-3 та ОЗ-4. Одночасно, на підставі первинних документів з обліку ОЗ, здійснюються відповідні записи у Журналі обліку господарських операцій у відповідній кореспонденції рахунків, а кредитовий обіг за графою даного журналу переносять у розрізі кореспондуючих рахунків в Оборотно-сальдову відомість.

В 2020 році ПП «Промінь» на своїй території встановило паркан і уклало асфальтове покриття, що призвело до ускладнень в класифікації таких об'єктів в обліку. Щоб визначити групу, до якої можна включити

обумовлені об'єкти, скористаймося визначеннями згідно з Податковим кодексом.

Так, асфальтове покриття на території ПП «Промінь» є результатом заходів, що призвели до деяких змін якісних характеристик земельної ділянки, тобто фактично – це земельні поліпшення. Водночас, такі поліпшення не мають несучих та огорожувальних конструкцій, що утворюють приміщення. Таким чином, даний об'єкт є спорудою.

Під об'єктом «паркан» мають на увазі земельні поліпшення, що складаються з огорожувальних конструкцій. Проте, такі конструкції не утворюють приміщення. Отже, паркан – це господарська споруда, яка виконує спеціальні технічні функції. В зв'язку з цим, пропонуємо у податковому обліку ці об'єкти включити в третю групу з мінімальним строком використання 15 років, а в бухгалтерському обліку відображати їх вартість на субрахунку 103 «Будівлі і споруди».

Також, в 2021 році ПП «Промінь» на своїй території встановило ангар для зберігання готової продукції, проте в обліку підприємства його класифікація відсутня, що є значним упущенням.

На баланс ПП «Промінь» основні засоби зараховуються за первісною вартістю; у подальшому, в процесі господарської діяльності, на дату балансу, підприємство оцінює об'єкти ОЗ або за первісною, або за переоціненою вартістю, проте свій вибір воно повинне зафіксувати в наказі про облікову політику, що підприємством також упущено.

Також на підприємстві виникають ситуації, коли об'єкт основних засобів складається з різних частин, тому у бухгалтера виникає запитання: як вести облік такого об'єкта, чи оприбутковувати його як один об'єкт основних засобів, чи як декілька. Таке ускладнення, пов'язане з оприбуткуванням об'єкту виникло в 2021 році, в зв'язку з придбанням ПП «Промінь» преса і фільтра до нього, які працюють тільки в складі комплексу. В накладній від постачальника відокремлено зазначена вартість преса – 20000 грн і фільтра – 3000 грн. Термін експлуатації преса – 5 років,

фільтра – 2 роки. Проте, ПП «Промінь» в обліковій політиці не передбачило, як класифікувати багатокомпонентний об'єкт основних засобів, що є недоліком і облікової політики, і обліково-аналітичного забезпечення операцій з багатокомпонентними основними засобами, що потребує негайного вирішення.

При придбанні основних засобів ПП «Промінь», як юридична особа найчастіше стикається із труднощами облікового характеру, адже є дуже важливим правильне формування їх первісної вартості. У противному випадку можуть виникнути перекручені показники як фінансової, так і податкової звітності, а це чревате немалими штрафами.

При надходженні у власність ПП «Промінь» об'єкт основних засобів зараховується на баланс за первісною вартістю. Всі витрати на придбання ОЗ бухгалтером відображаються на субрахунку 152, а введення об'єкту в експлуатацію супроводжується складанням проведення: Дт 10 Кт 152.

Також, придбання нерухомості супроводжується сплатою пенсійного збору, який ПП «Промінь» відносить до складу адміністративних витрат. Проте, на нашу думку, підприємству слід використовувати другий існуючий варіант обліку пенсійного збору, тобто включити його до первісної вартості об'єкту нерухомості як обов'язковий платіж при його реєстрації, оскільки в даному випадку більш спеціальною є норма п. 8 П(с)БО 7.

Операції із придбання будівлі та земельної ділянки під нею в обліку ПП «Промінь» відображаються так, як унаочнено в таблиці 3.3.

Оскільки ПП «Промінь» має на балансі будівлі, воно несе витрати на підтримання їх у робочому стані, в зв'язку з цим зачасту виникають ускладнення, пов'язані з кваліфікацією та відображенням цих витрат в бухгалтерському та податковому обліку.

Таблиця 3.3

Відображення в обліку ПП «Промінь» операцій з придбання будівлі

Зміст операції	Первинні документи	Бухгалтерський облік		
		Д-т	К-т	Сума, грн
1. понесено витрати на нотаріальне посвідчення правочину	Довідка нотаріуса	152	685	40017
2. Відображено витрати на сплату пенсійного збору	Розрахунок	152	651	45000
3. Оплачено послуги нотаріуса	Платіжне доручення	685	311	40017
4. Оплачено пенсійний збір		651	311	45000
5. Відображено витрати на придбання - будівлі	Акт приймання-передачі ОЗ (типова форма № ОЗ-1), отриманий від продавця	152	631	4500 000
- земельної ділянки		152	631	840 000
6. Відображено податковий кредит з ПДВ	ПН	641	631	900000
7. Перераховано кошти продавцю	Платіжне доручення	631	311	6240000
8. понесено витрати на реєстрацію права власності - на будівлю	Бухгалтерська довідка	152	685	3200
- на земельну ділянку		152	685	3200
9. Сплачено реєстраційний збір	Платіжне доручення	685	311	6400
10. Уведено будівлю в експлуатацію	Типова форма № ОЗ-1	103	152	4582830
11. Включено до складу ОЗ земельну ділянку		101	152	848587

Отже, оскільки в даному випадку, в зв'язку з виникненням ситуацій, коли ПП «Промінь» важко визначитись із кваліфікацією понесених витрат, радимо підприємству створити спеціальну комісію, яка повинна підготувати висновок про класифікацію операцій, на підставі якого бухгалтер зможе відобразити такі операції в обліку. До складу комісії повинні входити фахівці відповідного профілю – головний інженер, начальник цеху або інша компетентна особа.

В поточному році ПП «Промінь» виконало такі роботи в приміщенні офісу:

- утепило внутрішні кути приміщення, які взимку промерзали;
- замінило в офісі електропроводку, яка стала непридатною, разом із вимикачами та рубильниками.

Ремонтні роботи призвели до необхідності класифікації понесених витрат та правильне документування цих робіт, в зв'язку з чим виникли певні ускладнення.

На нашу думку, керуючись пп. 3.1.4 ДСТУ-Н Б А.1.1-81:2008, вартість утеплення кутів приміщення можна включити до витрат на технічне обслуговування будівлі, в зв'язку з тим, що такі роботи направлені на забезпечення виконання всіх функцій будівлі упродовж строку її експлуатації. Проте, водночас, згідно з пп. 1.2.2.14 Переліку № 150, вони відносяться до поточного ремонту, тому пропонуємо комісії прийняти рішення щодо включення таких витрат до вартості поточного ремонту.

Щодо заміни в офісі ПП «Промінь» зношеної електропроводки, то це – відновлення інженерних систем та обладнання, що здійснюється у зв'язку з їх фізичною зношеністю. Тому пропонуємо бухгалтеру ПП «Промінь» керуватися п. 3.7 ДБН А 2.2.3 2014, згідно з яким такі роботи вважаються капремонтom і віднести їх до капремонту.

Стосовно документального оформлення результатів огляду будівлі для з'ясування виду робіт, то тут слід оформляти відомістю дефектів, де вказати обсяг і характер здійснених робіт. Це дозволить підприємству використати

обумовлену інформацію для розрахунку вартості ремонтних робіт і проконтролювати обсяг виконаних робіт та списаних матеріалів. Але, на жаль, типової форми відомості дефектів немає, тому ми пропонуємо для цих цілей ПП «Промінь» скористуватися формою дефектного акту або самостійно розробити таку форму.

Приймання об'єкту після завершення ремонту оформляється на ПП «Промінь» Актом приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів за типовою формою № ОЗ-2.

При проведенні технічного обслуговування будівель ПП «Промінь», витрати на їх обслуговування включаються до складу:

- собівартості готової продукції і відносяться на 23 рахунок, якщо відбувається обслуговування приміщення цеху;
- адміністративних витрат і відображається по Д-ту рахунку 92, якщо відбувається обслуговування офісного приміщення;
- витрат на збут, якщо здійснюється технічне обслуговування складу готової продукції.

ПП «Промінь» у своїй діяльності використовує автотранспорт, тому для

нього є актуальним визначитися із класифікацією ремонтних операцій, а саме: чи є така операція його капітальним або поточним ремонтом, технічним обслуговуванням або поліпшенням? Помилки можуть спричинити завищення витрат, неправильне визначення балансової вартості транспортного засобу, а як наслідок – перекручення даних фінансової звітності, об'єкта обкладення ПДВ і податком на прибуток. Тому пропонуємо ПП «Промінь» розмежувати ремонти, поліпшення і технічне обслуговування. В зв'язку з цим, ми розробили для ПП «Промінь» на підставі Положення № 102 класифікацію ремонтів для автотранспорту, користування якою унеможливить допущення помилок таблиця 3.3).

Рекомендації щодо розмежування ремонтів, поліпшень та техобслуговування автотранспорту для ПП «Промінь»

Види робіт	Мета проведення	Перелік робіт	Періодичність проведення
ТО	Підтримка працездатності	Операції з підтримки працездатності і справності автомобіля під час його експлуатації, зберігання та транспортування	Залежить від пробігу автомобіля (див. таблицю 1 п. 3.9. Положення № 102). Існують сезонні ТО (наприклад, підготовка до осінньо-зимового періоду). Але якщо технічною документацією автомобіля передбачена інша періодичність, ніж зазначена в Положенні № 102, то ПП «Промінь» доцільно керуватися саме технічною документацією»
Поточний ремонт	Забезпечення чи відновлення працездатності	Заміна не більше 2-х базових агрегатів автомобіля, крім кузова та рами (п. 3.13 Положення № 102) чи ремонт будь-якого базового агрегату.	1. При необхідності за підсумками проведеної діагностики автомобіля 2. За наявності несправностей (п. 3.12 Положення № 102)
Капітальний ремонт	1. Відновлення працездатності та повного або близького до повного ресурсу авто. 2. Продовження строку експлуатації	Заміна кузова для автомобілів, рами для вантажних автомобілів і причепів або заміна не менше трьох базових агрегатів	При необхідності за підсумками проведеної діагностики авто (п. 3.15 Положення № 102)

Таким чином, правильна класифікація витрат на технічне обслуговування і ремонти автомобілів допоможуть бухгалтеру ПП

«Промінь» достовірно відобразити їх в обліку, а отже, уникнути можливих штрафних санкцій.

3.2 Аналіз ефективності використання основних засобів на ПП «Промінь» та покращення фінансового забезпечення їх відтворення

Першим етапом при проведенні аналізу ефективності використання основних засобів на ПП «Промінь», є аналіз їх обсягу та динаміки, результати якого представлені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Аналіз обсягу та динаміки ОЗ на ПП «Промінь» в 2018-2020 рр

Показник	2018		2019		2020		Абсолютне відхилення (+/-) 2020 до 2018	
	Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
Загальна вартість ОЗ, тис. грн. в т. ч.:	3832	100	6391	100	5527	100	+1695	0,00
1)будівлі та споруди	1727,1	45,07	2644	41,37	2234,5	40,43	+507,4	-4,67
2)машини та обладнання	1401	36,56	2456,1	38,43	2053,8	37,16	+652,8	+0,6
3)транспортні засоби	430,72	11,24	892,2	13,96	917,5	16,60	+486,8	+5,36
4)інструменти, прилади та меблі (інвентар)	89,6	2,34	116,9	1,83	92,3	1,67	+2,7	+0,36
5)інші ОЗ	41,0	1,07	67,74	1,06	58,03	1,05	+17,03	-0,02
6)МНМА	142,5	3,72	214,1	3,35	170,8	3,09	+28,3	-0,63

Аналіз розрахунків, представлених у таблиці 3.4 вказує на те, що загальна вартість ОЗ на ПП «Промінь» за період 2018-2020 рр . зросла на 1695 тис. грн, що сталося переважно за рахунок одночасного збільшення

таких складових основних засобів, як: будівлі та споруди на 507,4 тис. грн., машини та обладнання на 652,8 тис. грн; транспортні засоби на 486,8 тис. грн, інструменти, прилади та меблі на 2,7 тис. грн.

Також, можна зробити висновок, що основну частку основних засобів на ПП «Промінь» в 2018-2020 рр. займають будівлі та споруди, на які припадає 40,43-45,07% загальної вартості основних засобів; машини та обладнання (36,56-37,16%) та транспортні засоби (11,24-16,60%). Щодо всіх інших складових основних засобів, то їх частка в загальній вартості є доволі незначною.

Результати аналізу стану та ефективності використання основних засобів на ПП «Промінь» за 2018-2020 рр. узагальнені в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5.

**Аналіз стану та ефективності використання основних засобів на ПП
«Промінь» за 2018-2020 рр.**

Показник	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення (+/-)	
				21/20	21/19
1. Наявність основних засобів на початок звітного року, тис. грн	3832	6391	5527	-864	+1695
2. Надійшло ОЗ протягом року, тис. грн.	3145	312	2680	+2368	-465
3. Вибуло ОЗ протягом року, тис. грн	586	1176	250	-926	+336
4. Наявність ОЗ наприкінці звітного року, тис. грн.	6391	5527	7657	+2130	+1266
5. Фондомісткість	0,42	0,46	0,46	0,00	0,04
6. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів в загальному майні ПП	1,02	0,93	1,01	0,08	-0,01
7. Коефіцієнт зносу	0,47	0,47	0,52	+0,05	+0,05
8. Коефіцієнт вибуття ОЗ	0,53	0,53	0,46	-0,07	-0,07
9. Коефіцієнт придатності ОЗ	0,53	0,53	0,48	-0,05	-0,05
10. Коефіцієнт оновлення ОЗ	0,15	0,18	0,045	-0,135	-0,105
12. Коефіцієнт приросту ОЗ	0,06	0,12	0,12	+0,06	+0,06
13. Фондовіддача	2,41	2,13	2,15	-0,02	-0,26
14. Рентабельність основних засобів	0,16	0,18	0,054	-0,126	-0,106

Як видно з таблиці 3.5, на ПП «Промінь» за 2019-2020 рр. спостерігається значне зростання основних засобів на 1695 тис. грн., при

цьому зовсім не аналогічною є тенденція щодо їх надходження. Протягом усього періоду дослідження значне зростання в сумі 2368 тис. грн. відбулося за 2019 рік, але на початок 2021 року спостерігається зворотна динаміка: в порівнянні 2019 роком маємо зменшення надходжень ОЗ на 465 тис. грн.

Щодо реальної вартості основних засобів, то вона упродовж всього періоду спостереження залишається майже незмінною і коливається в рамках 0,93-1,02.

Слід звернути особливу увагу ПП «Промінь» на те, що зафіксоване таке негативне явище, як значна зношеність основних засобів, а саме 47-52%, що констатує їх застарілість і необхідність оновлення. Внаслідок цього, придатними до використання наприкінці 2020 р. є лише 48% вартості всіх основних засобів ПП «Промінь».

Щодо коефіцієнту оновлення, то звертає увагу його дуже низька величина, а одночасно спостерігається ще й негативна тенденція щодо його зниження від 0,15 до 0,045, а це практично в два рази.

Рентабельність основних засобів за прибутком є дуже низькою і коливається в межах 0,054-0,18.

Основною причиною зниження фондівдачі є неефективне використання ОЗ, тому необхідно проаналізувати вплив факторів на фондівдачу по ПП «Промінь».

Таблиця 3.6

Аналіз фондівдачі ПП «Промінь» за 2018-2020 рр

Показник	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення (+/-)	
				21/20	21/19
1. Виручка від реалізації продукції, тис. грн	3516,2	3415	2319	-1096	-1197,2
2. Середньорічна вартість основних засобів на початок звітнього року, тис. грн	3516	3832	6391	+2559	+2875

Продовження таблиці 3.6

3. Фондовіддача	2,41	2,13	2,15	+0,02	-0,26
4. Середньорічна вартість активної частини ОЗ, тис. грн	2890	3012	3111	+99	+221
5. Фондовіддача активної частини ОЗ	1,21	1,13	0,75	-0,38	-0,46
6. Питома вага активної частини ОЗ у загальній вартості (4/2x100%)	82,2	78,6	48,6	-30	-33,6

Як видно з наведених в таблиці 3.6 розрахунків, рівень фондовіддачі відносно 2018 року в наступні періоди знизився, хоч і не суттєво. Проте, спостерігаємо чітку негативну тенденцію до зниження у активної частини основних засобів. Для того, щоб визначити вплив факторів на фондовіддачу ПП «Промінь», здійснимо розрахунок їх впливу за допомогою способу ланцюгових підстановок і отримані результати унаочнимо в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Розрахунок впливу факторів на фондовіддачу ПП «Промінь» за 2018-2020 рр.

Роки	Питома вага активної частини основних засобів	Зміна питомої ваги активної частини основних засобів	Фондовіддача активної частини основних засобів	Зміна фондовіддачі активної частини основних засобів	Фондовіддача	Розрахунок
2018	82,2	—	1,21	-	2,41	
2019	78,6	-3,6	1,13	-0,08	2,13	2,13-2,41=- =- 0,28
2020	48,6	-30	0,75	-0,38	2,15	2,15-2,13= = +0,02

Як видно з таблиці 3.7, причиною відхилення є зміна питомої ваги активної частини основних засобів. Зниження фондовіддачі ПП «Промінь»

в 2019 році на 0,28 грн. відбулося внаслідок одночасного зниження питомої ваги активної частини ОЗ на 36% і зменшення фондovіддачі активної частини на 0,08 грн. В 2020 році спостерігаємо зростання фондovіддачі на 0,02 грн переважно за рахунок зниження питомої ваги активної частини ОЗ на 30% та одночасного зниження фондovіддачі активної частини ОЗ на 0,38 грн.

Для того, щоб з'ясувати вплив таких факторів, як: збільшення вартості обладнання та основних засобів взагалі, фондovіддачі на обсяг продукції ПП «Промінь» в 2018-2020 рр, проведемо розрахунок змін впливу обумовлених факторів і отримані результати покажемо в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Розрахунок впливу змін факторів на обсяг продукції ПП «Промінь» за 2018-2020 рр.

Роки	Абсолютне відхилення по середньорічній вартості ОЗ	Фондовіддача базисного періоду	Зміна середньої вартості ОЗ (2х3)	Абсолютне відхилення фондovіддачі	Середньорічна вартість ОЗ	Зміна фондovіддачі (5х6)
2018	-	-		-	3516	-
2019	2559	2,41	6167,19	+0,02	3832	+76,64
2020	2875	2,13	6123,75	-0,26	6391	-1661,66

Як видно з таблиці 3.8, обсяг реалізованої ПП «Промінь» продукції в 2019 році на 1197,2 тис. грн., що зумовлене збільшенням середньорічної вартості основних засобів на 6167,19 тис. грн. і збільшенням фондovіддачі на 76,64 тис. грн. В 2020 році спостерігаємо зниження виручки від реалізації на 1096 тис. грн за рахунок збільшення середньорічної вартості основних засобів на 6123,75 тис. грн. і зменшення фондovіддачі на 1661,66 тис. грн.

Невисокі темпи зростання майже усіх розрахованих показників ефективності використання основних засобів, вказують на можливі

несприятливі тенденції їх використання у господарській діяльності на ПП «Промінь». В зв'язку з цим доцільним є проведення аналізу інтенсивності використання ОЗ на даному підприємстві, результати якого представимо в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Показники інтенсивності використання ОЗ ПП «Промінь»

Показник	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення (+/-)	
				19/18	20/18
1. Обсяг продукції ,тис. грн	3516,2	3415	2319	-101,2	-1197,2
2. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	3516	3832	6391	+316	+2875
3. Чистий прибуток, тис. грн	623	1190	300	+567	-890
4. Середньорічна чисельність працюючих, осіб	32	30	30	-2	-2
Розрахункові показники					
Фондовіддача, грн (р.1/р.2)	1	0,89	0,36	-0,11	-0,64
Фондомісткість, грн (р.2/р.1)	0,99	1,12	2,75	+0,13	+1,76
Рентабельність ОЗ, % (р.3/р.2)	0,16	0,18	0,054	+0,02	-0,106
Фондоозброєність, грн. (р.2/р.4)	109,8	127,7	213	+17,9	+103,2
Виробництво продукції на одного працівника, грн. (р.1/р.4)	109,8	113,8	77,3	+4	-32,5

Тепер, необхідним є проведення факторного аналізу на підставі формули фондомісткості і його результати представлені в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Факторний аналіз впливу на виручку на основі формули фондомісткості

Підстановка	Взаємодіючі фактори		Результативний показник	Вплив фактору
0	3516,2	0,99	3481,038	-
1	3415	1,12	3824,8	+343,7
2	2319	2,75	6377,25	+2552,45

Отже, як свідчать розрахунки, за рахунок впливу фондомісткості попереднього періоду на випуск продукції, є нестача основних засобів на 343,7 тис. грн. Однак, у результаті збільшення фондомісткості досягнуто перевитрачання основних засобів на 2552,45 тис. грн. Нестача основних засобів на суму 2895,45 тис. грн. призводить до недоотримання обсягу виробленої продукції на:

$$2895,45 \times 2,75 = 7962,5 \text{ тис. грн.}$$

Факторний аналіз впливу на виручку ПП «Промінь» фондоозброєності проведемо в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11

Факторний аналіз впливу на виручку ПП «Промінь» фондоозброєності

Підстановка	Взаємодіючі фактори		Результативний показник	Вплив фактору
0	109,8	1	109,1	-
1	113,8	0,89	127,86	+18,76
2	77,3	0,36	217,7	-89,84

Таким чином, на основі отриманих даних доцільно зробити такі висновки: на збільшення фондівіддачі переважно вплинули такі фактори: за рахунок збільшення продуктивності праці на 0,36 грн, фондівіддача зросла на 18,76. Зниження рівня фондоозброєності, при цьому, призвело до зниження показника на 89,84.

Отже, одержані нами показники при розрахунку впливу факторів на зміну показників ефективності використання основних засобів, вважаємо є умовними. Оскільки будь-яке зафіксоване зростання основних засобів можна розглядати як фактор, що знижує фондівіддачу, однак в умовах технічного зростання, саме зростання основних засобів, особливо їх активної частини є доволі закономірним явищем, в зв'язку з чим керівництво ПП «Промінь» повинно прагнути до ефективного його використання.

Висновки до третього розділу

В третьому розділі кваліфікаційної роботи магістра було розглянуто організацію обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами на ПП «Промінь», що дало нам можливість узагальнити наступні висновки:

1. Обліково-аналітичне забезпечення операцій з основними засобами на ПП «Промінь» здійснюється на підставі Закону України «Про Бухгалтерський облік і фінансову звітність», Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, Планом рахунків бухгалтерського обліку, методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку ОЗ та положенням про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств. Всі питання формування обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами належать до компетенції керівника та бухгалтера.

2. ПП «Промінь» сформовано лише 4 групи основних засобів, хоча нині у бухгалтерському обліку основні засоби поділяються на 16 груп, що вказує на застарілість облікової політики відносно класифікації ОЗ.

3. Для вирішення питання щодо обліку новозбудованого паркану, пропонуємо у податковому обліку цей об'єкт включити в третю групу з мінімальним строком використання 15 років, а в бухгалтерському обліку відображати його вартість на субрахунку 103 «Будівлі і споруди».

4. З'ясовано, що в 2021 році ПП «Промінь» на своїй території встановило ангар для зберігання готової продукції, проте в обліку підприємства його класифікація відсутня, що є значним упущенням.

5. З'ясовано, що на баланс ПП «Промінь» основні засоби зараховуються за первісною вартістю; у подальшому, в процесі господарської діяльності, на дату балансу, підприємство оцінює об'єкти ОЗ або за первісною, або за переоціненою вартістю, проте свій вибір воно повинне зафіксувати в наказі про облікову політику, що підприємством також упущено.

6. Виявлено, що проведені на ПП «Промінь» ремонтні роботи призвели

До необхідності класифікації понесених витрат та правильне документування цих робіт, в зв'язку з чим виникли певні ускладнення. Ми пропонуємо підприємству, керуючись пп. 3.1.4 ДСТУ-Н Б А.1.1-81:2008, вартість утеплення кутів приміщення включити до витрат на технічне обслуговування будівлі, в зв'язку з тим, що такі роботи направлені на забезпечення виконання всіх функцій будівлі упродовж строку її експлуатації. Проте, водночас, згідно з пп. 1.2.2.14 Переліку № 150, вони відносяться до поточного ремонту, тому пропонуємо комісії прийняти рішення щодо включення таких витрат до вартості поточного ремонту.

7. Щодо заміни в офісі ПП «Промінь» зношеної електропроводки, то це – відновлення інженерних систем та обладнання, що здійснюється у зв'язку з їх фізичною зношеністю. Тому пропонуємо бухгалтеру ПП «Промінь» керуватися п. 3.7 ДБН А 2.2.3 2014, згідно з яким такі роботи вважаються капремонтom і віднести їх до капремонтu.

8. Стосовно документального оформлення результатів огляду будівлі для з'ясування виду робіт, то тут слід оформляти відомістю дефектів, де вказати обсяг і характер здійснених робіт. Це дозволить підприємству використати обумовлену інформацію для розрахунку вартості ремонтних робіт і проконтролювати обсяг виконаних робіт та списаних матеріалів. Але, на жаль, типової форми відомості дефектів немає, тому ми пропонуємо для цих цілей ПП «Промінь» скористуватися формою дефектної відомості самостійно розробленою і запропонованою нами.

9. Виявлено, що ПП «Промінь» у своїй діяльності використовує автотранспорт, тому для нього є актуальним визначитися із класифікацією ремонтних операцій, а саме: чи є така операція його капітальним або поточним ремонтом, технічним обслуговуванням або поліпшенням? Помилки можуть спричинити завищення витрат, неправильне визначення балансової вартості транспортного засобу, а як наслідок – перекручення даних фінансової звітності, об'єкта обкладення ПДВ і податком на прибуток. Тому пропонуємо ПП «Промінь» розмежувати ремонти,

поліпшення і технічне обслуговування. В зв'язку з цим, ми розробили для ПП «Промінь» на підставі Положення № 102 класифікацію ремонтів для автотранспорту, користування якою унеможливить допущення помилок і знано покращить обліково-аналітичне забезпечення операцій з основними засобами щодо ремонтів автотранспорту.

10. Слід звернути особливу увагу ПП «Промінь» на те, що зафіксоване таке негативне явище, як значна зношеність основних засобів, а саме 47-52%, що констатує їх застарілість і необхідність оновлення. Внаслідок цього, придатними до використання наприкінці 2020 р. є лише 48% вартості всіх основних засобів ПП «Промінь». Щодо коефіцієнту оновлення, то звертає увагу його дуже низька величина, а одночасно спостерігається ще й негативна тенденція щодо його зниження від 0,15 до 0,045, а це практично в два рази.

Рентабельність основних засобів за прибутком є дуже низькою і коливається в межах 0,054-0,18. Основною причиною зниження фондівіддачі є неефективне використання ОЗ, тому було проаналізовано вплив факторів на фондівіддачу по ПП «Промінь».

На збільшення фондівіддачі переважно вплинули такі фактори: за рахунок збільшення продуктивності праці на 0,36 грн, фондівіддача зросла на 18,76. Зниження рівня фондоозброєності, при цьому, призвело до зниження показника на 89,84. Проте, одержані нами показники при розрахунку впливу факторів на зміну показників ефективності використання основних засобів, вважаємо є умовними. Оскільки будь-яке зафіксоване зростання основних засобів можна розглядати як фактор, що знижує фондівіддачу, однак в умовах технічного зростання, саме зростання основних засобів, особливо їх активної частини є доволі закономірним явищем, в зв'язку з чим керівництво ПП «Промінь» повинно прагнути до ефективного його використання.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження в першому розділі кваліфікаційної роботи магістра нормативно-правових актів та наукової літератури щодо трактування та економічної сутності категорії «основні засоби», а також змісту обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами, дозволило нам сформулювати наступні висновки:

За допомогою критичного огляду та порівняння трактування «основні засоби» різних вчених-науковців, було висвітлено економічну сутність даної категорії, а також категорій «амортизація» і «знос». Було визначено суттєву роль основних засобів у процесі суспільного виробництва.

Дослідженням встановлено, що з метою уникнення термінологічної плутанини, доцільно у фінансовому обліку відмовитися від застосування терміну «основні фонди» і використовувати його за необхідності в тих випадках, коли йдеться про податковий облік. Так, під фондами розуміють джерела творення господарських засобів господарюючого суб'єкта. В зв'язку з переходом на міжнародні облікові стандарти, такі джерела названі як «капітал» різних видів. Щодо основних засобів, то тут слід використовувати поняття «засоби», а не «фонди», оскільки саме вони формують частину активу підприємства.

З'ясовано, що ефективне управління операціями з основними засобами потребує налагодженої системи обліково-аналітичного забезпечення, яка здатна своєчасно формувати достовірну інформацію про наявність, стан, ефективність, інтенсивність експлуатації засобів виробництва. Це зумовлене тим, що управлінські рішення, прийняті на підставі неактуальної та обмеженої інформації, не лише не принесуть бажаного ефекту, але й деструктивно вплинуть на хід виробничого процесу. В зв'язку з цим, на вирішення обумовленої проблеми запропоновано механізм формування інформаційного забезпечення щодо основних засобів, який передбачає поєднання інформаційних потоків, генерованих обліковою

та аналітичною системами і спрямованих на задоволення інформаційних потреб відносно основних засобів.

Встановлено, що основою для здійснення аналітичних розрахунків, є достовірне обліково-інформаційне забезпечення, яке уособлює в собі систему науково опрацьованих, структурованих даних про факти господарського життя господарюючого суб'єкта. При цьому, в інформаційному забезпеченні економічного аналізу головну роль відіграє саме бухгалтерський облік. Приблизно 70% всієї економічної інформації для проведення аналітичних процедур генерується саме обліковою системою підприємства.

У результаті проведеного в другому розділі кваліфікаційної роботи магістра аналізу фінансового стану ПП «Промінь», розрахунку основних економічних показників, можна сформулювати наступні висновки:

ПП «Промінь» - це мобільне швейне виробництво, яке працює за сучасними технологіями з дотриманням високих європейських стандартів якості, з ефективним управлінням та якісним обслуговуванням замовників. Вже більше сімнадцяти років основним напрямком діяльності даного суб'єкту господарювання є пошив стильної шкільної форми і ділових костюмів для дітей різного шкільного віку. До асортименту також входять різні варіанти жилетів, сорочок для хлопчиків, блузи, плаття, сарафани, комплекти, жакети, брюки для дівчаток. Також ПП «Промінь» виконує різноманітні замовлення на пошив жіночого та чоловічого одягу для відомих українських дизайнерів та торгових марок, таких як: «Антошка», «Алан», та інших

Підприємство ПП «Промінь» на сьогоднішній день є рентабельним, хоча рентабельність є дуже низькою; дохід від реалізації у 2020 році в порівнянні з 2018 роком зменшився на 34%; рентабельність зменшилася на 65,5%, що є наслідком зниження доходів 34%.

Вартість основних виробничих фондів у 2020 році порівняно з 2018 роком зросла на 7,67 %, що становить 221,8 тис. грн, що свідчить про

абсолютне і відносне збільшення саме активної частини основних засобів, а це вказує на поліпшення структури основних засобів.

Основним складником активу ПП «Промінь» є оборотні активи – 59,6 69%, що пояснюється необхідністю підприємства підтримувати великі товарні запаси. У цілому, активи підприємства з 2018 по 2020 рр. зросли більше ніж у 1,3 рази, при цьому основний приріст відбувся саме за рахунок оборотних коштів.

Частка власного капіталу ПП «Промінь» з 2018 по 2020 рр. збільшилася з 92,6% до 95,2 %. За весь досліджуваний період 2018-2020 рр. за рахунок власних коштів фінансується весь необоротний капітал і частково оборотний капітал.

Аналіз ліквідності ПП «Промінь» свідчить про те, що баланс підприємства є ліквідним; структура балансу є задовільною; підприємство є платоспроможним і йому повністю вистачає ресурсів для погашення поточних зобов'язань.

Показники платоспроможності підприємства показали, що підприємство стійке, стабільно працює, витрати покриваються за рахунок отриманого прибутку повністю і вчасно, а обсяг дебіторської заборгованості повністю перекриває кредиторську. Підприємство платоспроможне та конкурентоспроможне, його зобов'язання виконуються вчасно та в повному обсязі.

Підприємство за всіма статтями балансу є рентабельним.

В третьому розділі кваліфікаційної роботи магістра було розглянуто організацію обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами на ПП «Промінь», що дало нам можливість узагальнити наступні висновки:

Обліково-аналітичне забезпечення операцій з основними засобами на ПП «Промінь» здійснюється на підставі Закону України «Про Бухгалтерський облік і фінансову звітність», Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, Планом рахунків бухгалтерського обліку,

методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку ОЗ та положенням про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств. Всі питання формування обліково-аналітичного забезпечення операцій з основними засобами належать до компетенції керівника та бухгалтера.

ПП «Промінь» сформовано лише 4 групи основних засобів, хоча нині у бухгалтерському обліку основні засоби поділяються на 16 груп, що вказує на застарілість облікової політики відносно класифікації ОЗ.

Для вирішення питання щодо обліку новозбудованого паркану, пропонуємо у податковому обліку цей об'єкт включити в третю групу з мінімальним строком використання 15 років, а в бухгалтерському обліку відображати його вартість на субрахунку 103 «Будівлі і споруди».

З'ясовано, що в 2021 році ПП «Промінь» на своїй території встановило ангар для зберігання готової продукції, проте в обліку підприємства його класифікація відсутня, що є значним упущенням.

З'ясовано, що на баланс ПП «Промінь» основні засоби зараховуються за первісною вартістю; у подальшому, в процесі господарської діяльності, на дату балансу, підприємство оцінює об'єкти ОЗ або за первісною, або за переоціненою вартістю, проте свій вибір воно повинне зафіксувати в наказі про облікову політику, що підприємством також упущено.

Виявлено, що проведені на ПП «Промінь» ремонтні роботи призвели до необхідності класифікації понесених витрат та правильне документування цих робіт, в зв'язку з чим виникли певні ускладнення. Ми пропонуємо підприємству, керуючись пп. 3.1.4 ДСТУ-Н Б А.1.1-81:2008, вартість утеплення кутів приміщення включити до витрат на технічне обслуговування будівлі, в зв'язку з тим, що такі роботи направлені на забезпечення виконання всіх функцій будівлі упродовж строку її експлуатації. Проте, водночас, згідно з пп. 1.2.2.14 Переліку № 150, вони відносяться до поточного ремонту, тому пропонуємо комісії прийняти рішення щодо включення таких витрат до вартості поточного ремонту.

Щодо заміни в офісі ПП «Промінь» зношеної електропроводки, то це

– відновлення інженерних систем та обладнання, що здійснюється узв'язку з їх фізичною зношеністю. Тому пропонуємо бухгалтеру ПП «Промінь» керуватися п. 3.7 ДБН А 2.2.3 2014, згідно з яким такі роботи вважаються капремонтom і віднести їх до капремонту.

Стосовно документального оформлення результатів огляду будівлі для з'ясування виду робіт, то тут слід оформляти відомістю дефектів, де вказати обсяг і характер здійснених робіт. Це дозволить підприємству використати обумовлену інформацію для розрахунку вартості ремонтних робіт і проконтролювати обсяг виконаних робіт та списаних матеріалів. Але, на жаль, типової форми відомості дефектів немає, тому ми пропонуємо для цих цілей ПП «Промінь» скористуватися формою дефектної відомості самостійно розробленою і запропонованою нами.

Виявлено, що ПП «Промінь» у своїй діяльності використовує автотранспорт, тому для нього є актуальним визначитися із класифікацією ремонтних операцій, а саме: чи є така операція його капітальним або поточним ремонтом, технічним обслуговуванням або поліпшенням? Помилки можуть спричинити завищення витрат, неправильне визначення балансової вартості транспортного засобу, а як наслідок – перекручення даних фінансової звітності, об'єкта обкладення ПДВ і податком на прибуток. Тому пропонуємо ПП «Промінь» розмежувати ремонти, поліпшення і технічне обслуговування. В зв'язку з цим, ми розробили для ПП «Промінь» на підставі Положення № 102 класифікацію ремонтів для автотранспорту, користування якою унеможливить допущення помилок і знано покращить обліково-аналітичне забезпечення операцій з основними засобами щодо ремонтів автотранспорту.

Слід звернути особливу увагу ПП «Промінь» на те, що зафіксоване таке негативне явище, як значна зношеність основних засобів, а саме 47-52%, що констатує їх застарілість і необхідність оновлення. Внаслідок цього, придатними до використання наприкінці 2020 р. є лише 48% вартості всіх основних засобів ПП «Промінь». Щодо коефіцієнту оновлення, то

звертає увагу його дуже низька величина, а одночасно спостерігається ще й негативна тенденція щодо його зниження від 0,15 до 0,045, а це практично в два рази.

Рентабельність основних засобів за прибутком є дуже низькою і коливається в межах 0,054-0,18. Основною причиною зниження фондівддачі є неефективне використання ОЗ, тому було проаналізовано вплив факторів на фондівддачу по ПП «Промінь».

На збільшення фондівддачі переважно вплинули такі фактори: за рахунок збільшення продуктивності праці на 0,36 грн, фондівддача зросла на 18,76. Зниження рівня фондоозброєності, при цьому, призвело до зниження показника на 89,84. Проте, одержані нами показники при розрахунку впливу факторів на зміну показників ефективності використання основних засобів, вважаємо є умовними. Оскільки будь-яке зафіксоване зростання основних засобів можна розглядати як фактор, що знижує фондівддачу, однак в умовах технічного зростання, саме зростання основних засобів, особливо їх активної частини є доволі закономірним явищем, в зв'язку з чим керівництво ПП «Промінь» повинно прагнути до ефективного його використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сопко В. В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю й аналізу : Підручник. Київ. : Еспада, 2000. 192 с.
2. Лехін І. В. Словник іноземних слів /пер. з німец. Київ, 1999. 546 с.
3. Крупка Я. Д. Прогресивні методи оцінки та обліку інвестиційних ресурсів. Тернопіль. : Економічна думка, 2000. 354 с.
4. Ришар Ж. Бухгалтерский учет: теория и практика /ред. Я. В. Соколова пер. з фрн. Москва. : Финансы и статистика, 2000. 160 с.
5. Стоун Д., Хитчинг К., Бухгалтерский учет и финансовый анализ: Подготовительный курс. Москва. : Сирин, 1998. 302 с.
6. Журавель Г. Л., Крупка Я. Д., Палюх М. С., Гуцайлюк Л. О., Фаріон Т. І. Бухгалтерський облік: особливості в галузях економіки. Тернопіль. : Економічна думка, 1999. 449 с.
7. Економічна енциклопедія: в 3-х томах / за заг. ред. С. В. Мочерний. Київ. : Академія, 2000. 897 с.
8. Городянська Л. В. Удосконалення методики обліку амортизації основних засобів – складова процесу входження України у міжнародне співтовариство. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2004. № 12. С. 87-89.
9. Метьюс М. Р., Перера М. Б. Теория бухгалтерского учета : учебник / пер. с англ. Под ред. Я. В. Соколова, И. А. Смирновой. Москва. : Аудит Юнити, 1999. 663 с.
10. Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. Москва. : ИНФРА, 1996. 496 с.
11. Бур'яковський В. В., Кармазін В. Я., Каламбет С. В. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Дніпропетровськ. : Пороги, 2000. 246 с.
12. Ластовецький В. О. галузевий бухгалтерський облік: проблеми теорії і практики. Чернівці. : Прут., 2005. 198 с.

13. Марочкина В. М., Анташова В. А., Нарова Г. В. Основы финансового менеджмента на предприятиях : учебное пособие. Минск. : БГЭУ., 2000. 116 с.
14. Лузан Ю. Я., Жук В. М., Дем'яненко М. Д. Облік основних засобів в ринкових умовах : навчальний посібник. Київ. : ТОВ «Агро-Веста»., 2007. 256с.
15. Пархоменко В. Облік амортизації. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2003. № 6. С. 21-23.
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ міністерства фінансів від 27.04.2000 р. № 92. Законодавство України : база даних / Верховна рада України. Дата оновлення: 03.11.20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>. (дата звернення: 09.12.20221).
17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». Документ 929_014. Законодавство України : база даних / Верховна рада України. Дата оновлення: 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text. (дата звернення: 09.12.20221).
18. Податковий кодекс України : Документ 2755_VI. Законодавство України база даних / Верховна рада України. Дата оновлення: 21.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (дата звернення: 09.12.20221).
19. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник, 7-е вид., доп. і перероб. Житомир. : Рута., 2006. 832 с.
20. Кузнецов В., Михайленко О. Великий словник бухгалтера, 2-е вид., перероб. і доп. Харків. : Фактор., 2005. 532 с.
21. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. Київ. : Знання., 2007. 1072 с.
22. Довгалюк Н. В. Ефективність використання та відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств центрального Полісся :

- автореф. дис. ...канд. екон. наук :08.00.04 /Житомир. нац. агроекол. ун-т. Житомир, 2010. 20 с.
23. Бондар О. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському і податковому обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 4. С.23-27.
24. Болюх М. А., Бурчевський В. З., Горбаток М. І. та ін. Економічний аналіз : навчальний посібник / За ред. М. Г. Чумаченка, 2-е вид., перероб. і доп. Київ. : КНЕУ., 2003. С. 427-428.
25. Сердюк В. Н. Бухгалтерский учет : учебное пособие. 9-е изд., доп. Донецк. : Донну., 2009. с.125.
26. Бабич В. Витрати на ремонт та поліпшення основних засобів: обліковий і податковий аспекти. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 8. С. 11.
27. Бойко В. М., Вашків П. Г. Бізнес: словник-довідник. Київ. : Україна., 2008. С. 359.
28. Бабаев Ю. А. Бухгалтерский финансовый учет. Москва. : РИОР., 2013. 312 с.
29. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : підручник. 6-е вид. Київ. : а.с.к., 2005. С. 137.
30. Черненко С. К. Природа основних засобів : монографія. Рівне., 2006. С.33.
31. Бланк И. А. Словарь-справочник финансового менеджера. Киев. : Ника-центр., 2007.,480 с.
32. Захаров В. Г. Особенности воспроизводства основных фондов в условиях научно-технической революции. Москва. : Экономика., 1972. 199 с.
33. Саблук П. Т. Формування і розвиток наукових основ забезпечення відтворювального процесу в аграрному виробництві. Київ. : ІАЕ., 2003., 624 с.
34. Ленская С. А. Основные фонды: что это такое?. Москва. : Знание., 1974. 80 с.

35. Економічна енциклопедія: в 3-х томах. Том 2. / за заг. ред. С. В. Мочерний. Київ. : Академія, 2001. 848 с.
36. Реслер М. В. Значення обліку та аналізу як складових частин обліково-аналітичного механізму. Економічний аналіз: *Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу ТАНГ*. Тернопіль. : ТАНГ., 2010. Вип. 6. С. 306-308.
37. Кужельний М. В., Лінник В. Г. Теорія бухгалтерського обліку. Київ. : КНЕУ., 2001. 534 с.
38. Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуэлл Д. Принципы бухгалтерского учета./ за ред. Я. В. Соколова, пер. с англ., 2-е изд., стереотип. Москва. : Финансы и статистика., 2004. 496 с.
39. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 09.12.2021).
40. Пушкар М. С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів) : монографія. Тернопіль. : Карт-бланш., 2006. 334 с.
41. Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуэлл Д. Принципы бухгалтерского учета./ за ред. Я. В. Соколова, пер. с англ., 2-е изд., стереотип. Москва. : Финансы и статистика., 2004. 496 с.
42. Палий В. Ф., Соколов Я. В. АСУ и проблемы теории бухгалтерского учета : учебное пособие. Москва. : Финансы и статистика., 1981. 224 с.
43. Брадул О. М. Обліково-аналітичне забезпечення менеджменту корпорацій : монографія. Київ. : КНТЕУ., 2009. 356 с.
44. Правдюк Н. Л., Покиньючерда В. В. Трудові ресурси підприємств: обліково-аналітичне забезпечення управління : монографія. Вінниця. : ПП ТД «Едельвейс і К», 2016. 248 с.
45. Правдюк Н. Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком підприємства. *Облік і фінанси*. 2015. № 4(70). – С.53-60.
46. Черниш С. С. Економічний аналіз : навчальний посібник. Київ.: ЦУЛ., 2010. 312 с.

47. Бондар Н. М. Економіка підприємства : навчальний посібник. Київ. : Видавництво А. С. К., 2004. 400 с.
48. Кругляк Б. С., Бондар Т. П., Зайцева О. Б., Ковальов А. І., Скиба Г. В. Економічний аналіз підприємства : навчальний посібник для студентів ВНЗ. Хмельницький. : Хмельницький державний університет., 2004. 420 с.
49. Дєєва Н. М., Дедіков О. І. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ. : Центр учбової літератури., 2007. 328 с.
50. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ. : Центр навчальної літератури., 2007. 488 с.
51. Федоронько Н. І. Облік і внутрішньогосподарський контроль необоротних матеріальних активів на підприємстві. : дис...канд. ек. наук : 08.00.09 /ТНЕУ. Тернопіль, 2011. 192 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/2662/1/дисертація%20Федоронько.pdf> (дата звернення: 09.12.2021).
52. Гавриленко Н., Таран О. Application of accounting and analytical tools for justification of fixed assets development strategy. : Аграрна освіта: минуле, сучасне, майбутнє : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю ЛНАУ 15–16 лист. 2021 р.- Слов'янськ, 2021. – С. 231-233. URL: https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=yVmiZDAAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=yVmiZDAAAAAJ:PELIpwtuRlgСю. (дата звернення: 09.12.2021).
53. Kostash T., Havrylenko N., Fed'kovych Y., Plekan M, Breus S. (2020). Organization of a Strategic Management Accounting in an Innovative Economy. Academy of Accounting and Financial Studies Journal. - Volume 24. - Issue: 5/ P.1-7 2020. Available at:<https://cutt.ly/kQKMylJ>. (дата звернення: 09.12.2021).
54. Атамас П.Й., Атамас О.П., Бруханський Р.Ф. Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект : колективна монографія у 2 т. /за ред. П.Й.Атамас. – Дніпропетровськ : «Герда», 2013 – Т.1. – 358 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/10056/1/Сучасний%20бухгалтерс>

ький%20облік,%20аналіз%20і%20аудит%20-%20галузей%20аспект%20-%20Коллективна%20монографія.pdf. (дата звернення: 09.12.2021).

55. Гавриленко Н.В., Грищенко О.В., Козіцька Н.О. Оцінка результативності управлінського обліку, аналізу та контролю витрат // Accounting, analysis and audit activities of the enterprises: 233 problems, trends, prospects : collective monograph. – SAUL Publishing Ltd, Dublin, Ireland, 2016. – С.18-27. URL: http://ecofin.at.ua/monografy_Ireland_2016.pdf#page=18. (дата звернення: 09.12.2021).

56. Гавриленко Н., Грищенко О. Проблеми застосування методів визначення справедливої вартості активів і зобов'язань. Збірник наукових праць «Проблеми системного підходу в економіці». Національний авіаційний університет. 2017. № 3(57). С.168-173. URL: https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=yVmiZDAAAAAJ&citation_for_view=yVmiZDAAAAAJ:_kc_bZDykSQC. (дата звернення: 09.12.2021).

57. Гавриленко Н.В., Грищенко О.В. Податкові витрати та контроль їх стану в системі обліково-податкового інформаційного простору. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 14. С. 922–927. URL: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/185.pdf>. (дата звернення: 09.12.2021).

58. Гавриленко, Н. В. Застосування методичних аспектів управлінського обліку на підприємствах одиничного та дрібносерійного виробництва = Application of methodological qualities of management accounting in job shops / Н. В. Гавриленко, О. В. Грищенко, Н. О. Козіцька // Економічні науки : вісн. ДНДІСЕ – Дніпро : НДІСЕ, 2021. – № 1 (03). – С. 109–115. URI: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4686>. (дата звернення: 09.12.2021).

59. Гавриленко, Н. В. Основні проблеми функціонування системи збалансованих показників у стратегічному контролінгу = Basic problems of functioning the balanced scorecard system in strategic controlling / Н. В.

Гавриленко, О. В. Грищенко, Н. О. Козіцька // Економіка. Фінанси. Право. – Київ : ТОВ "Міжнародний бізнес центр", 2020. – № 5. – С. 13–20. URI: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4691>. (дата звернення: 10.12.2021).

60. Гавриленко, Н. В. Концепція обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання / Н. В. Гавриленко, Я. С. Чернецька // Матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. "Інструменти регулювання національної економіки та національної безпеки в умовах сучасних глобальних викликів". – Хмельницький : ХНУ, 2021. – С. 108–111. URI: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4682>. (дата звернення: 10.12.2021).

61. Гавриленко, Н. В. Податково-облікові ризики витрат на маркетинг / Н. В. Гавриленко, В. Ю. Швед // Матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. "Сучасний маркетинг: стратегічне управління та інноваційний розвиток": до 90-річчя заснування ХНТУСГ. – Харків : ХНТУСГ, 2020. – С. 53–56. URI: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4688>. (дата звернення: 10.12.2021).

62. Гавриленко, Н. В. Overview of accounting policy of the enterprise as a component of accounting and analytical support / Н. В. Гавриленко, І. А. Чернецька // Матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. "Сучасні перспективи розвитку науки". – Київ : Вид-во МЦНІД., 2021. – Ч. 2. – С. 14–15. URI: <http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4780>. (дата звернення: 10.12.2021).

63. Гавриленко Н. В. Податкова система: навч. посіб. Львів: Новий Світ 2000, 2007. 328 с.

64. Гавриленко, Н. В., & Грищенко, О. В. (2021). Система податкового стимулювання інноваційної діяльності: стан і перспективи. Економічний простір, (171), 73-79. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/171-13>. (дата звернення : 11.01.22).

65. Гавриленко, Н. В., Грищенко, О. В., & Козицька, Н. О. (2021). Застосування податкових пріоритетів в управлінському обліку. *Економічний простір*, (168), 125-131. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/168-21>.
66. Гавриленко Н.В. Вплив податкового навантаження підприємницької сфери на національну економіку. Науковий вісник. 2007. № 3(40). С. 12–17.
67. Grinko A., Havrylenko N., Kostash T., Plekan M., Breus S. Organization of a Strategic Management Accounting in an Innovative Economy. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 2020. № 5. P. 24.
68. Кулініч Т., Shepel I., Havrylenko N. Розвиток управлінського обліку на основі ризик-орієнтованого підходу. *Економічний аналіз*. 2021, т. 31, № 1. 17–24 с.
69. Несторенко Т. Инфраструктура города в контексте его конкурентоспособности. *Збірник наукових праць Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Економічні науки*. 2007. Вип. 59. Т. 72. С. 70–76. URL: <https://cutt.ly/zQEgQ3A>.
70. Nestorenko, T.; Morkunas, M.; Peliova, J.; Volkov, A.; Balezentis, T.; Streimkiene, D. A New Model for Determining the EOQ under Changing Price Parameters and Reordering Time. *Symmetry* 2020, 12, 1512. URL: <https://www.mdpi.com/2073-8994/12>.
71. Nestorenko, T., Ostenda, A. (2019). Public Internal Audit: International Scope. *Journal of Modern Economic Research*, 1(4), 33-43. Available at: <https://cutt.ly/UQEg89m>.
72. Nestorenko T. Economic Impact of International Students on the Host City: Case of University of Economics in Bratislava. 3rd Teaching & Education Conference, the International Institute of Social and Economic Sciences, June 28 – July 1, 2016, Barcelona, Spain, <https://cutt.ly/gQyJbh0>.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Рекомендації з поліпшення порядку документування операцій із основними засобами

<i>Автор</i>	Зміст рекомендацій з удосконалення порядку документування
Сук Л.П.	Об'єднати інвентарну картку (ОЗ-6) з Актом приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ОЗ-1) і Актом на списання основних засобів (ОЗ-3).
Городянська Л.В.	Об'єднати форми ОЗ-1 і ОЗ-3, доповнивши інформацією про формування первісної вартості, у “Акт руху основних засобів”.
Журавська І.Л.	Об'єднати Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ОЗ-1), Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів (ОЗ-2), Акт на списання основних засобів (ОЗ-3), Інвентарну картку (ОЗ-6), Опис інвентарних карток (ОЗ-7), Картку обліку руху основних засобів (ОЗ-8) і створити універсальну форму “Інвентарна картка – акт обліку руху основних засобів”.
Десятнюк О.М.	Об'єднати зміст форм ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗ-3, ОЗ-5, ОЗ-6 у “Інвентарній картці-акті обліку руху основних засобів” і ОЗ-7, ОЗ-9 – у “Інвентаризаційному акті-списку основних засобів”.
Бондар П	Об'єднати ОЗ-1 і ОЗ-6 у “Інвентарній картці-акті обліку основних засобів”.

ДОДАТОК Б

Схема документообороту акта внутрішнього переміщення основних засобів

№ п/	Назва операції	Виконавець		
		Цех-здавальник	Бухгалтерія	Цех-одержувач
1.	Складання акта			
2.	Пересування інвентарної картки в картотечі аналітичного обліку			
3.	Відображення пересування в інвентарній картці			
4.	Позначення про вибуття основних засобів у інвентарній книзі			
5.	Запис в інвентарному описі про переміщення об'єкта			

```

graph TD
    A[Цех-здавальник] -- 1. Складання акта --> B[Бухгалтерія]
    B -- 2. Пересування інвентарної картки в картотечі аналітичного обліку --> C[Цех-одержувач]
    C -- 3. Відображення пересування в інвентарній картці --> D[Бухгалтерія]
    D -- 4. Позначення про вибуття основних засобів у інвентарній книзі --> E[Цех-здавальник]
    E -- 5. Запис в інвентарному описі про переміщення об'єкта --> E
  
```

ДОДАТОК В

Класифікація витрат, пов'язаних із утриманням основних засобів

ДОДАТОК Г

Інформаційне забезпечення проведення ремонтних робіт

